

RAPPORT

Deelrapport Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan

Data-inventarisatie en procesevaluatie Natura 2000-
beheer Zuidwestelijke Delta

Klant: Rijkswaterstaat

Referentie: BH9597-IB-RP-211215-1543

Status: Definitief/2.1

Datum: 17 augustus 2022

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Deelrapport Natura 2000-gebied Vlake van de Raan

Sub titel: Data-inventarisatie en procesevaluatie Natura 2000-beheer Zuidwestelijke Delta
Referentie: BH9597-IB-RP-211215-1543
Status: 2.1/Definitief
Datum: 17 augustus 2022
Projectnaam: BH9597 N2000 ZW Delta
Projectnummer: BH9597
Auteur(s): Debby Barbé, Lucinda Rosheuvel, Helga van der Jagt, Robin Olde Wolbers

Opgesteld door: Royal HaskoningDHV en Bureau
Waardenburg
Gecontroleerd door: Jens Odinga, Saskia Mulder, Jeroen
Kwakkel, Edwin Kardinaal, Lucinda
Rosheuvel
Datum: 17 augustus 2022
Goedgekeurd door: Lucinda Rosheuvel
Datum: 17 augustus 2022

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Doel van deze deelrapportage	1
1.3	Informatiedossier	2
1.4	Leeswijzer	2
2	Natura 2000-gebied Vlake van de Raan	3
2.1	Kenmerken	3
2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	3
3	Methode	5
3.1	Stap 1: Voorbereiding	5
3.2	Stap 2: Data-inventarisatie en analyse	6
3.3	Stap 3: Procesevaluatie	7
4	Resultaten data-inventarisatie	9
4.1	Menselijke activiteiten	9
4.1.1	Beschikbare data/informatie en kwaliteitsbeoordeling	10
4.1.2	Ontbrekende data/informatie en aanbevelingen	17
4.1.3	Nee-lijst en nieuwe activiteiten	18
4.1.4	Geografische locatiegegevens van activiteiten	19
4.2	Maatregelen	19
4.3	Ecologische monitoring	20
4.3.1	Zoogdieren	21
4.3.2	Vissen	22
4.3.3	Habitattypen	22
5	Resultaten procesevaluatie	23
5.1	Organisatie en coördinatie van de uitvoering	23
5.2	Uitvoering van maatregelen	24
5.3	Uitvoering van de monitoring	25
5.3.1	Menselijke activiteiten	25
5.3.2	Ecologische monitoring	27
5.4	Uitvoering van toezicht/naleving en handhaving	28
5.5	Uitvoering van de communicatie	30
5.6	Wnb vergunningverlening	31
5.7	Overzicht aanbevelingen	32

Bijlagen

- A1 Benaderde partijen en personen, logboek en protocol
- A2 Excel-tabellen met resultaten van data-inventarisatie
- A3 Geografische locatiegegevens

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De Zuidwestelijke Delta is het gebied waar de drie grootste rivieren van Nederland uitmonden in zee. Hier is een deltagebied ontstaan met een samenspel van getijdenstromen en zandplaten, slikken en schorren die afwisselend onder water staan en droogvallen. Zo zoeken ieder jaar vele duizenden trekvogels dit gebied op, om hier te broeden, te overwinteren of 'op te vetten' tijdens hun tocht tussen de Arctische toendra's en de Afrikaanse westkust. Tegelijkertijd staat deze deltanatuur ernstig onder druk door onder andere gebruik voor scheepvaart, zoetwatervoorziening, (schelpdier)visserij en recreatie. Verder zijn de deltawerken aangelegd voor de bescherming tegen overstromingen en hebben daarmee de natuurlijke dynamiek van de delta ingrijpend veranderd, vooral door de afdamming van zeearmen (Rijkswaterstaat Zee en Delta, 2016).

Ten behoeve van de bescherming van de kwetsbare natuur in deze regio zijn er in totaal negen Natura 2000-gebieden aangewezen, ieder op basis van haar eigen natuurlijke karakteristieken. Deze gebieden zijn de Voordelta, Vlake van de Raan en de Deltawateren; te weten de Oosterschelde, Westerschelde & Saefthinghe, Veerse Meer, Grevelingen, Haringvliet, Hollands Diep en Oude Maas. Voor elk Natura 2000-gebied is een apart beheerplan opgesteld, waarbij die voor de Deltawateren zijn opgesteld in samenhang met elkaar. Dat is onder meer gedaan vanwege de regionale natuurdoelstellingen (instandhoudingsdoelstellingen) voor kustbroedvogels en zeehonden. Deze gebruiken immers meerdere gebieden.

De termijnen voor de huidige Natura 2000-beheerplannen voor de Zuidwestelijke Delta lopen medio 2022 af. Om deze beheerplannen te actualiseren is een ecologische evaluatie nodig. De evaluatie is nodig om, onder andere, te beoordelen of de instandhoudingsdoelstellingen bereikt zijn. Ook dient beoordeeld te worden of de menselijke activiteiten in deze gebieden zijn gewijzigd, de instandhoudingsmaatregelen zijn uitgevoerd en in hoeverre deze de instandhoudingsdoelstellingen hebben beïnvloed. Dit alles is gericht op het bereiken van de Natura 2000 doelstellingen in 2050. Deze doelstellingen zijn gericht op de bescherming en verbetering van de biodiversiteit in Nederland.

1.2 Doel van deze deelrapportage

Voor het uitvoeren van de bovengenoemde ecologische evaluatie en actualisatie van beheerplannen zijn er veel gegevens nodig. Het doel van deze deelrapportage is het geven van een overzicht van de data en informatie die nodig is voor een evaluatie van het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan. Het gaat daarbij om alle beschikbare data en informatie met betrekking tot huidige gebruiksactiviteiten, instandhoudingsmaatregelen en ecologie die specifiek en relevant zijn voor het Natura 2000-gebied Vlake van de Raan. Ook dient helder te worden welke leemtes er zijn en eventuele aanbevelingen om deze aan te vullen. Dit rapport heeft ook als doel om de uitvoering van beheerplannen te evalueren en om hieruit lering te trekken voor de totstandkoming of actualisatie van de volgende generatie beheerplannen.

Deze deelrapportage richt zich op de Vlake van de Raan en wordt tezamen opgeleverd met een deelrapportage voor het Haringvliet en de Westerschelde & Saefthinghe. Deze Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van een tweede fase (hierna Tranche) binnen deze opdracht en vallen daarmee onder Tranche 2. De deelrapportages voor de overige Natura 2000-gebieden van de Zuidwestelijke Delta zijn en worden in respectievelijk Tranche 1 en 3 opgeleverd.

Deze deelrapportage is onderdeel van een uiteindelijke eindrapportage voor alle (negen) Natura 2000-gebieden in de Zuidwestelijke Delta. In deze eindrapportage wordt een samenvatting gegeven van de

opgehaalde informatie en de meest relevante inzichten van de procesevaluatie in de vorm van leerpunten, conclusies en aanbevelingen per Natura 2000-gebied. Tevens zullen in deze eindrapportage de meest relevante overkoepelende (gebiedsoverschrijdende) thema's samengevat worden.

1.3 Informatiedossier

Bijbehorend bij deze deelrapportage is een informatiedossier. In dit dossier is alle opgehaalde data en informatie opgeslagen in een geordende mappenstructuur op Box. Box is een opslaglocatie in de cloud welke een platform biedt voor bestandsopslag en informatie-uitwisseling. Deze mappenstructuur op Box is in lijn met die van dit document. Belangrijk om te vermelden is dat de resultaten van de data-inventarisatie (opgenomen in hoofdstuk 4) een samenvatting zijn van hetgeen is opgenomen in de Excel-tabellen (waarnaar wordt verwezen in Bijlage A2). Voor details over de resultaten wordt naar deze bijlage verwezen.

1.4 Leeswijzer

De data-inventarisatie tabellen (Excel) en procesevaluatie verslagen vormen de basis voor deze deelrapportage. Een uitgebreide uitwerking van de data-inventarisatie, inclusief bronnen, is terug te vinden in de bijbehorende Exceltabellen, zie bijlage A2. De interviewverslagen zijn omwille van privacy redenen exclusief beschikbaar voor de data-inventarisatie.

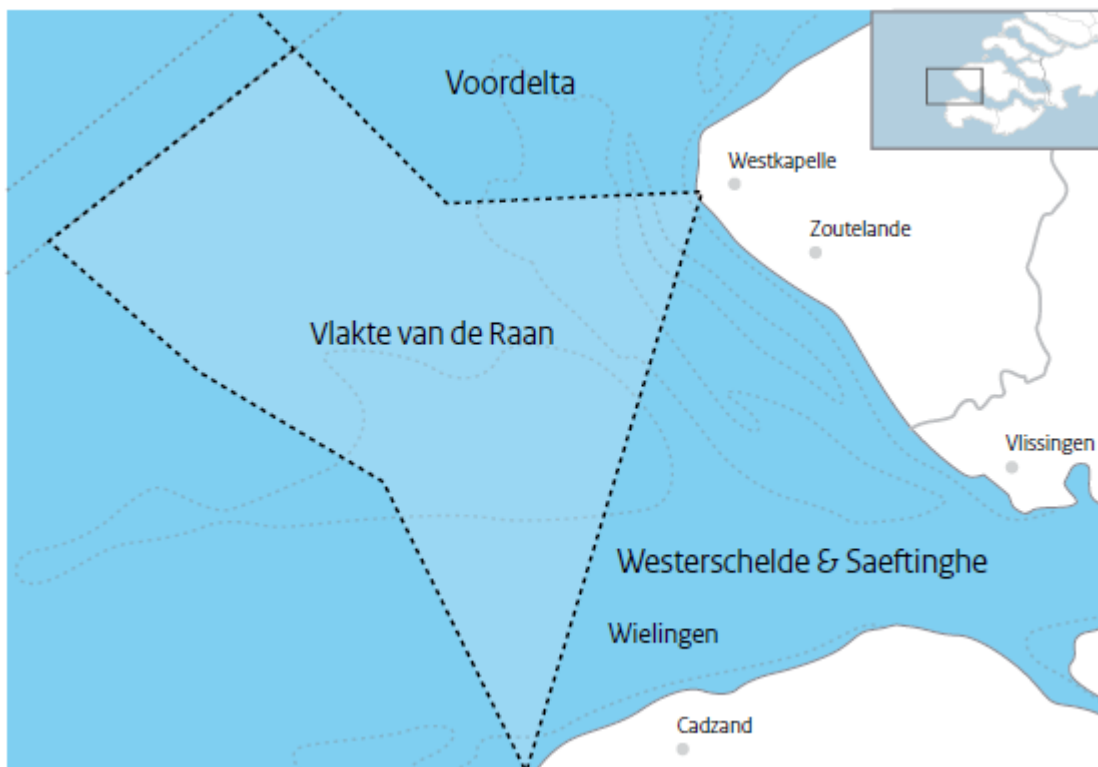
Het huidige hoofdstuk (1) beschrijft de achtergrond en het doel van de opdracht die heeft geleid tot deze deelrapportage en bijbehorende informatie. Het volgende hoofdstuk (2) geeft een korte beschrijving van het Natura 2000-gebied en waarop deze is aangewezen als dusdanig. Hoofdstuk 3 beschrijft de methode die is toegepast voor het uitvoeren van deze opdracht. Hoofdstuk 4 en 5 beschrijven vervolgens de resultaten van deze opdracht, waarbij 4 zich richt op de beschikbare data en de kwaliteit hiervan ten behoeve van het evalueren van het beheerplan. Hoofdstuk 5 richt zich op de resultaten van de procesevaluatie vanuit input van de voornaamste betrokken partijen. De bijlagen A1 en A3 zijn ondersteunend aan deze rapportage en geven aanvullende detail.

2 Natura 2000-gebied Vlake van de Raan

2.1 Kenmerken

Het Natura-gebied Vlake van de Raan is onderdeel van het ondiepe zeegedeelte van de Zuidwestelijke Delta. Het gebied is gelegen in de monding van het Schelde-estuarium, op de overgang van het estuarium naar zee (zie Figuur 2-1). De Westerschelde zorgt voor aanvoer van water, slib en voedingsstoffen. Deze aanvoer is medebepalend voor de natuurwaarden van de Vlake van de Raan. De Vlake van de Raan wordt gekenmerkt door permanent met zeewater overstromde zandbanken die maximaal 20 meter diep liggen. Dit Natura 2000 habitatype (H1110B) is van belang voor bodemdieren zoals schelpdieren en kreeftjes en voor diverse soorten vis (Rijkswaterstaat Zee en Delta, 2016).

De Vlake van de Raan is een foerageergebied voor zeezoogdieren en visetende vogels (grote sterns) die in de Westerschelde broeden. Daarnaast fungeert de Westerschelde als connectie voor de trekvissen (prikken en fint) tussen de Vlake van de Raan en bovenstrooms gelegen paaigebieden. Ook grenst de Vlake van de Raan aan het Natura 2000-gebied Voordelta, waarmee het een aaneengesloten kustgebied vormt en een gezamenlijk leefgebied voor vissen en zeezoogdieren (Rijkswaterstaat Zee en Delta, 2016).

Figuur 2-1 Ligging en begrenzing van het Natura 2000-gebied Vlake van de Raan

2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

De instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied zijn ervoor om de bijdrage te borgen die het gebied levert aan het op landelijk niveau realiseren van een gunstige staat van instandhouding. De instandhoudingsdoelstellingen voor Vlake van de Raan zijn opgenomen in het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Vlake van de Raan (EL&I, 2009) en hebben betrekking op habitattypen en habitatsoorten. De Vlake van de Raan is aangewezen voor één habitatype, drie zeezoogdieren en drie trekvissen.

In de Vlakte van de Raan zijn knelpunten geïdentificeerd die het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen in de weg staan. Dit is op basis van de beschrijving van de situatie ten tijde van de start van het beheerplan. Voor een gedetailleerde beschrijving van de knelpunten wordt de lezer verwezen naar het beheerplan van Vlakte van de Raan (Rijkswaterstaat, 2016). De voornaamste knelpunten zijn bodemberoering, onderwatergeluid en bijvangst, allen door menselijke activiteiten. Door bodemberoering wordt een evenwichtige opbouw van levensgemeenschappen (benthos en vissen) bemoeilijkt. Onderwatergeluid en bijvangst zijn met name schadelijk voor bruinvissen. Voor de trekvisser zijn er geen knelpunten voorzien in de Vlakte van de Raan, deze problemen zijn meer landelijk in de vorm van barrières (Rijkswaterstaat Zee en Delta, 2016).

Om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en tussentijdse verslechtering van de kwaliteit van leefgebieden en habitattypen en significante verstoring van soorten te voorkómen zijn er maatregelen geformuleerd in het beheerplan (Rijkswaterstaat Zee en Delta, 2016). Paragraaf 4.2 gaat in op de beschikbare data van de maatregelen die zijn uitgevoerd in de vigerende beheerplanperiode.

3 Methode

Deze data-inventarisatie en procesevaluatie vindt plaats als voorbereiding op het evalueren van het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan. Hierbij is het van belang om inzicht te krijgen of de juiste informatie en data aanwezig is voor het beoordelen van de voorwaarden, instandhoudingsmaatregelen en afspraken van het vigerende beheerplan en of de maatregelen afdoende waren om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in de successen en knelpunten bij de uitvoering van het Natura 2000-beheer om daaruit lering te trekking voor het nieuwe beheerplan.

De stappen die doorlopen zijn om de informatie op te halen bestaat uit een voorbereiding, data-inventarisatie en analyse en procesevaluatie. De voorbereidende fase bestaat uit het inzichtelijk maken van informatiehouders en belanghebbenden en hen informeren en voorbereiden over de nut en noodzaak van deze exercitie en op welke manier gegevens worden gebruikt. De data-inventarisatie en analyse bestaat uit het ophalen van data over menselijke activiteiten, instandhoudingsmaatregelen en ecologische monitoringsgegevens. Na inventarisatie vindt er een beoordeling van de kwaliteit van de data plaats in relatie tot de evaluatie van het Natura 2000-beheerplan. De procesevaluatie is erop gericht om de belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen te achterhalen voor de afzonderlijke onderdelen van uitvoering van het beheerplan. De uitgevoerde stappen worden in de onderstaande paragrafen verder toegelicht.

3.1 Stap 1: Voorbereiding

Overzicht van informatiehouders en benodigde informatie

Ter voorbereiding op de data-inventarisatie en procesevaluatie is een overzicht gemaakt van alle benodigde informatie, informatiehouders en te betrekken belanghebbenden per Natura 2000-gebied. Dit betreft het op een overzichtelijke manier in beeld brengen van bestaande menselijke activiteiten in het gebied, voorwaarden, mitigerende- en instandhoudingsmaatregelen, handhaving en ecologische monitoringsgegevens. Dit overzicht is gestructureerd per type (gebruiks)activiteit (inclusief categorieën ten behoeve van de mate van regulering) per Natura 2000-gebied en is verzameld voor alle gebieden in deze tranche.

Uit ervaringen met eerdere data-inventarisaties en evaluaties van Natura 2000-beheerplannen is gebleken dat de registratie en kennis van data en informatie veelal versnipperd is over meerdere partijen, systemen en procedures. Daarom dient deze stap als voorbereiding op de daadwerkelijke data-inventarisatie, waarbij alle relevante partijen, contacten en informatiesystemen per informatieonderdeel in beeld gebracht zijn.

Voor een efficiënte samenstelling van deze overzichten is de volgende werkwijze gehanteerd:

1. **Creëren van structuur/format in overzichten.** Als basis is hiervoor het format gebruikt van de Excel-tabellen zoals aangeleverd in de uitdraag en zijn waar mogelijk verbeterd.
2. **Bepalen van benodigde informatie per informatietype.** Om de benodigde informatie te bepalen zijn de beheerplannen en uitvoeringsplannen doorgenomen.
3. **Aanvullen van tabellen met contactgegevens** van informatiehouders en belanghebbenden. Dit is inclusief het bepalen van de contactpersonen die geïnterviewd worden. Deze zijn bepaald in afstemming met input van RWS, provincies en omgevingsdiensten.
4. **Review** van tabellen met correcties en/of aanvullingen door **RWS** en de **regiegroep ZW Delta**.

Het resultaat van deze stap is een volledig overzicht van alle menselijke activiteiten, instandhoudingsmaatregelen en ecologische monitoringsactiviteiten per gebied, met een indicatie voor welke informatie benodigd is en waar deze benodigde informatie op berust.

Informereren van informatiehouders en informatieverzoek

Via een tweetal door RWS georganiseerde informatiebijeenkomsten zijn alle belanghebbenden bij de Natura 2000-beheerplannen geïnformeerd over het proces om te komen tot nieuwe beheerplannen inclusief tussentijdse verlenging van beheerplannen. In deze informatiebijeenkomsten is tevens deze opdracht geïntroduceerd en zijn belanghebbenden voorbereid op de komende informatieverzoeken. In aanvulling op deze informatiebijeenkomsten zijn de partijen, welke in de voorgaande stap zijn benoemd, via een algemene email benaderd over nut en noodzaak van dit project en hoe de gegevens gebruikt gaan worden.

3.2 Stap 2: Data-inventarisatie en analyse

Data-inventarisatie

Aansluitend op de voorbereidende activiteit is gestart met de data-inventarisatie van menselijke activiteiten, instandhoudingsmaatregelen en ecologische gegevens. Voor een efficiënte en gerichte uitvoering is de volgende werkwijze gehanteerd:

1. **Verzamelen van reeds beschikbare informatie.** RWS en provincies hebben gegevens beschikbaar (in de vorm van bijvoorbeeld rapporten, verslagen, excelbestanden) die als eerste verzameld zijn. Zo zijn er ook GIS-kaarten beschikbaar welke in vele gevallen een update nodig hebben.
2. **Analyseren van beschikbare en ontbrekende informatie.** De beschikbare informatie is geanalyseerd en beoordeeld op volledigheid. Zo kan er voor sommige informatietypen en/of onderdelen daarvan informatie ontbreken (bijvoorbeeld ontbrekende data voor bepaalde periodes, ontbrekende data voor bepaalde locaties, etc.). In de overzichtstabel wordt met een label en een kleurcode aangegeven of de informatie volledig is, gedeeltelijk aanwezig is of niet.
3. Hierna heeft een **concrete en gerichte benadering van informatiehouders** plaatsgevonden. Hierbij zijn informatiehouders geïnformeerd over de beschikbare informatie en is hen gericht gevraagd om de nog ontbrekende informatie waar mogelijk aan te leveren. Op deze manier is voorkomen dat informatiehouders zijn 'overvraagd'. Het benaderen van informatiehouders heeft via email, telefoon en andere digitale middelen plaatsgevonden. Wanneer informatiehouders niet of niet tijdig gereageerd hebben is er gehandeld volgens het protocol in Bijlage A1.

Ja
Gedeeltelijk
Niet

Alle ontvangen data en informatie is gestructureerd opgeslagen in mappen op Box en verwerkt in de aangemaakte overzichten/tabellen (zie ook 1.3 Informatiedossier). Ook de beschikbare geografische locatiegegevens (GIS-data) zijn opgeslagen op Box (zie ook Bijlage A3).

Analyse

De ontvangen informatie is vervolgens geanalyseerd op kwaliteit en bruikbaarheid voor een ecologische evaluatie. Hierbij zijn de volgende criteria gehanteerd (wanneer relevant):

- Informatie dekt de beheerplanperiode tot heden (2016-2021).
- Informatie dekt het gehele oppervlak/gebied van het Natura 2000-gebied (en wanneer relevant de nabije omgeving van het Natura 2000-gebied) of het relevante deel hiervan.
- Er is af te leiden of er wijzigingen zijn van de activiteit (in ruimte, tijd, omvang en intensiteit), of wijzigingen in relevante aspecten van te onderzoeken soorten (bijvoorbeeld wijzigingen in aantal broedgevallen van vogels) om te bepalen of de data (reeksen) met elkaar te vergelijken zijn.
- Er is af te leiden of voorwaarden, voorschriften en/of mitigerende maatregelen worden nageleefd.

Voldoende
Matig
Onvoldoende

- Er is informatie over de T0-situatie bij soorten en/of habitattypen.
- De monitoring is uitgevoerd conform het monitoringsplan.
- De informatie of data is van voldoende kwantiteit en kwaliteit om een goede inschatting van het doelbereik (in vergelijking met de doelstelling in het aanwijzingsbesluit) te maken.
- De informatie is voldoende voor het beoordelen van de instandhoudingsdoelen (populatie, omvang- & kwaliteit leefgebied).

In het geval van (nog steeds) ontbrekende informatie of informatie van onvoldoende kwaliteit zijn de informatiehouders nogmaals gevraagd deze input aan te vullen of indien niet mogelijk, is input gevraagd voor de benodigde stappen om de benodigde informatie alsnog te verkrijgen of verbeteren. De omissies in essentiële data zijn in beeld gebracht en hiervoor is aangegeven wat hiervan de gevolgen zijn voor de uiteindelijke evaluatie. Deze analyse betreft een kwalitatieve en geen kwantitatieve analyse.

Het resultaat van deze stap is een gestructureerd dossier met verzamelde data en informatie per Natura 2000-gebied, inclusief kwaliteitsbeoordeling. De aanvullende menselijke activiteiten en wijzigingen op bestaande activiteiten zijn per gebied beschreven, inclusief benodigde stappen om de benodigde informatie te vergaren.

3.3 Stap 3: Procesevaluatie

De procesevaluatie is erop gericht om de belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen te achterhalen voor de afzonderlijke onderdelen van uitvoering van de beheerplannen per gebied (te weten, organisatie en coördinatie van de uitvoering, uitvoering van inrichting-, herstel, - en beheermaatregelen, uitvoering van toezicht/ naleving en handhaving, uitvoering van de communicatie en uitvoering van de monitoring van menselijke activiteiten en ecologische monitoring). Uiteindelijk is deze procesevaluatie erop gericht om de uitvoering van beheerplannen te evalueren en om hieruit lering te trekken voor de totstandkoming of actualisatie van de volgende generatie beheerplannen.

Deze procesevaluatie bestaat uit de volgende trapsgewijze aanpak:

1. **Individuele interviews** met gerichte vragen met de belangrijkste partijen, zoals provincies, LNV, terreinbeheerders en eventueel indien nodig, bepaalde belangenorganisaties (zoals Vogelbescherming, sport- en beroepsvisserij en kitesurfverenigingen). De te interviewen partijen zijn bepaald op basis van een analyse van de data (op beschikbaarheid en kwaliteit) en in afstemming met RWS. In deze interviews is gezamenlijk in beeld gebracht:
 - a. Welk deel van de gevraagde informatie beschikbaar is voor de evaluatie.
 - b. Welk deel van de gevraagde informatie niet beschikbaar is voor de evaluatie, wat daarvan de oorzaken zijn, wat dit betekent voor de evaluatie en wat de mogelijkheden zijn om desondanks tot een goede evaluatie te komen.
 - c. Welke successen en belemmeringen zijn ervaren in de uitvoering van het beheer. Of en hoe eventuele belemmeringen kunnen worden verholpen (bijvoorbeeld via een vervolgesprek met betrokken partijen). En of de geïnterviewde bereid is om successen en belemmeringen te delen, zodat andere betrokkenen daarvan kunnen leren. Specifieke vragen kunnen zijn:
 - i. In hoeverre worden de N2000 regels (bijv. Toegangsbeperkingsbesluiten) nageleefd dan wel overtreden?
 - ii. Zijn de regels handhaafbaar? Zo niet, waardoor komt dat?
 - iii. Wie zijn de overtreders of om welke activiteiten gaat het (bijv. visserij, schelpdierrapen, kitesurfen, betreden gesloten buitendijkse paden enz.)?

- iv. Wat is hiervan de reden? (bijv. ontbreken verbodsborden, markeringen, informatie, negeren regels)?
 - v. Is de regelgeving voldoende duidelijk?
 - vi. Indien onvoldoende duidelijk; wat kan er aangepast worden om de regels duidelijker en/of handhaafbaarder te maken?
 - d. Vergelijking van het beschreven proces in het beheerplan, de uitvoeringsplan(nen) en de uitwerking in de praktijk.
 - e. Beschrijving op basis van interviews welke aspecten in de praktijk goed werkten en welke aspecten verbeterd kunnen worden en hoe dat zou kunnen.
 - f. Aanbevelingen voor de organisatie en coördinatie van de uitvoering.
 - g. Hoe de geïnterviewde op de hoogte gehouden wil worden.
 - h. Of er nog partijen of personen zijn die aanvullend zouden moeten worden betrokken.
 - i. Of er onderwerpen zijn die aanvullend op deze evaluatie zouden moeten worden besproken.
2. **Kleine werksessies of verdiepende gesprekken** tussen/met bepaalde belanghebbenden. De werksessies waren bedoeld als er geconstateerd werd dat bepaalde belanghebbenden van elkaar kunnen leren of juist samen kunnen optrekken in oplossingsrichtingen. Dit zijn eventueel gebiedsoverschrijdende sessies waarbij lering getrokken is uit de positieve uitvoering van beheerplannen in het ene gebied en als mogelijke oplossingsrichting meegenomen kan worden voor knelpunten in een ander gebied. Voor de Vlakte van de Raan zijn geen werksessies gehouden aangezien deze niet nodig zijn geacht.

Alle benaderde partijen en afgenomen interviews en gesprekken zijn vastgelegd in een logboek (zie Bijlage A1). Van de afgenomen interviews zijn gespreksverslagen gemaakt welke gestructureerd zijn opgeslagen op Box conform de beschrijving in 1.3 Informatiedossier.

4 Resultaten data-inventarisatie

In dit hoofdstuk is een overzicht opgenomen van de beschikbare informatie met betrekking tot menselijke activiteiten, maatregelen en ecologische monitoring. Per onderdeel is aangegeven welke informatie ontbreekt en op welke manier deze informatie in de toekomst mogelijk verkregen kan worden. De informatie is conform de structuur in dit document opgeslagen op Box (zie ook 1.3 Informatiedossier). **De onderstaande resultaten zijn een samenvatting van hetgeen is opgenomen in Bijlage A2. Voor details wordt de lezer naar deze bijlage verwezen.**

In Tabel 4-1 is een overzicht opgenomen van het aantal benaderde personen en het aantal contactmomenten per organisatie voor een inventarisatie van gegevens met betrekking tot de menselijke activiteiten, instandhoudingsmaatregelen en ecologische monitoring in de Vlakte van de Raan. Het aantal contactmomenten is gebaseerd op het logboek (bijlage A1). In het logboek staat weergegeven van welke organisatie een contactpersoon is en over welk onderwerp de contactpersoon is benaderd. Naast de contactmomenten die zijn opgenomen in het logboek, hebben er ook losse (korte) contactmomenten plaatsgevonden in de vorm van telefonisch contact of mailverkeer die niet zijn opgenomen in het logboek.

Tabel 4-1 Overzicht van het aantal benaderde personen en contactmomenten per organisatie en per onderdeel (menselijke activiteiten, maatregelen en ecologische monitoring)

Organisatie	Aantal benaderde personen	Aantal contactmomenten
Menselijke activiteiten		
RWS	2	5
Kustwacht/NVWA	3	6
Provincie Zeeland	2	4
Ministerie EZK	1	2
Maatregelen		
Provincie Zeeland	2	3
RWS	2	3
Kustwacht/NVWA	1	2
Ecologische monitoring		
Provincie Zeeland	1	1
OZHZ	1	1
Universiteit Utrecht	1	1
Stichting Bargerveen	2	2
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (BE)	1	1
Sportvisserij NL	1	1
Wageningen Marine Research	1	1

4.1 Menselijke activiteiten

Menselijke activiteiten zijn in het beheerplan ingedeeld in de volgende typen activiteiten:

- Categorie 1 - Vrijgestelde activiteiten zonder specifieke voorwaarden.
- Categorie 2 - Vrijgestelde activiteiten met specifieke voorwaarden.
- Categorie 3 - Activiteiten die (afzonderlijk) vergunningplichtig blijven.
- Categorie 4 - Niet-Wnb-vergunningplichtige activiteiten, wel mitigatie vereist.
- Ontheffingen in het kader van de Wnb soortbescherming zijn niet meegenomen in de data-inventarisatie, zoals afgesproken met de opdrachtgever¹.

¹Ontheffingen in het kader van de soortenbescherming zijn in deze inventarisatie niet meegenomen omdat het bij deze inventarisatie gaat om de gebiedenbescherming in het kader van de Wnb. In het beheerplan zijn ontheffingen in het kader van soortenbescherming ook niet opgenomen.

In de Vlakte van de Raan zijn er geen activiteiten die onder categorie 4 vallen. Voor categorie 1 is er een 'nee-lijst' opgenomen in het beheerplan. Hier wordt verder op ingegaan in Hst. 4.1.3. De menselijke activiteiten betreffen activiteiten die vallen onder categorie 2, 3 en de 'nee-lijst'.

4.1.1 Beschikbare data/informatie en kwaliteitsbeoordeling

4.1.1.1 Civiele activiteiten

In de Vlakte van de Raan vinden een aantal civiele activiteiten plaats waarvan significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. In Tabel 4-2 zijn de verschillende vormen van civiele activiteiten weergegeven en wordt inzicht gegeven in de beschikbaarheid van informatie en of deze informatie voldoende is voor een ecologische evaluatie van het beheerplan. De activiteiten en beoordeling worden toegelicht in de onderstaande paragrafen. De nummering in deze tabel komt overeen met de mappenstructuur en bestandslocaties op Box.

Tabel 4-2 *Overzicht van beoordeling van informatie over menselijke (civiele) activiteiten. Informatie is beoordeeld op basis van de volgende criteria; beschikbaarheid van informatie, in hoeverre deze de beheerplanperiode dekt, of er wijzigingen zijn (in ruimte, tijd, omvang en intensiteit), of de voorwaarden, voorschriften en/of mitigerende maatregelen worden nageleefd; A: informatie is beschikbaar en is voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, B: informatie is beschikbaar, maar is gedeeltelijk voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, C: geen informatie beschikbaar of onvoldoende voor een evaluatie van het beheerplan.*

Nr	Civiele activiteiten	Informatiehouder	Cat.	Beschikbaarheid	Kwaliteit van informatie			
					Dekt beheerplan periode	Dekt gebied	Wijzigingen	Naleving voorwaarden
1	Onderhoud vaargeul van de Wielingen	Vlaams Gewest	2+3	A	A	A	A	A
2	Reguliere onderwater suppletie Oostgat (incl. zandwinning)	RWS (kustlijnzorg)	2+3	A	A	A	A	A
3	Schelpenwinning	RWS	3	A	A	A	A	n.v.t.

Onderhoud vaargeul van de Wielingen

Dit is een categorie twee en drie activiteit. Deze activiteit valt onder categorie drie wanneer er jaarlijks meer dan 300.000 m³ wordt gebaggerd en de baggerfrequentie hoger ligt dan om de anderhalf à twee jaar. Is dit niet het geval, dan valt deze activiteit onder categorie twee.

De vaargeul Wielingen is de belangrijkste scheepvaartroute die toegang geeft tot de Westerschelde via de Vlakte van de Raan. Conform het Verruimingsverdrag van 1995 bedraagt het interventiepeil voor het baggeren van de drempel oost van de boeien Wielingen 2' – Wielingen 3 - 15,1 meter GLLWS (Gemiddeld Laag Laag Water bij Springtij), hetgeen overeenkomt met -14,9 meter LAT (Lowest Astronomical Tide). Wanneer metingen uitwijzen dat dit niet wordt gehaald, dient er gebaggerd te worden. De onderhoudsbaggerwerken dienen om de anderhalf à twee jaar te gebeuren. In de Vlakte van de Raan is één stortlocatie aanwezig waar bagger uit de Wielingen wordt gestort, stortvak W2. De uitvoerder van deze baggerwerkzaamheden is het Vlaams Gewest, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, afdeling Maritieme Toegang.

De vrijstellingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de vergunningvoorschriften die beschreven zijn in de vergunning NB-wet 1998; Onderhoudsbaggerwerkzaamheden Wielingen. De onderstaande maatregelen geven een overzicht van de projectbeschrijving. Voor de overige voorwaarden wordt verwezen naar het beheerplan, bijlage 4 (Rijkswaterstaat Zee en Delta, 2016).

- Het project dient conform de beschrijving in paragraaf 6.2.2 van het beheerplan, de kaart in figuur 6.1 (zie beheerplan) en de passende beoordeling van onderhoudsbaggerwerken ter hoogte van de Wielingen (Arcadis, 2010), uitgevoerd te worden:

- De onderhoudsbaggerwerken vinden om de anderhalf à twee jaar plaats. Het gaat hierbij om het baggeren (en weer terugstorten) van maximaal 300.000 m³ in situ per jaar.
- De baggerwerkzaamheden nemen meestal twee tot vijf weken in beslag, verspreid over enkele campagnes die gepland worden op het moment dat de streefdiepte in het gebied Wielingen niet kan worden gegarandeerd.

De informatie van deze activiteit is aangeleverd door RWS in samenwerking met het Vlaams Gewest. Het betreft de volgende informatie:

- Informatie over de locaties van de baggerwerkzaamheden. Deze informatie is aangeleverd in de vorm van kaarten
- Informatie over de in situ baggervolumes
- De jaartallen en weken van de onderhoudswerkzaamheden t/m 2021
- Informatie over de wijziging van de activiteit en bevestiging dat de maximale omvang, verspreidingslocatie, intensiteit en timing van de verspreidingsactiviteit ongewijzigd blijven.

In het kader van categorie drie is er tijdens de beheerplan periode één Wnb-vergunning verstrekt voor de aanleg van een maatwerkgeul in Wielingen. Het onderhoud van deze maatwerkgeul wordt uitgevoerd door het Vlaams Gewest. Het onderhoud voldoet aan de vrijstellingsvoorwaarden en is daarom niet Wnb-vergunningplichtig.

Aangezien er voldoende informatie beschikbaar is over de locatie, aard, periode en naleving van de voorwaarden van deze activiteit, kan er met betrekking tot dit onderwerp een ecologische evaluatie worden uitgevoerd (Tabel 4-2).

Reguliere onderwatersuppletie inclusief zandwinning

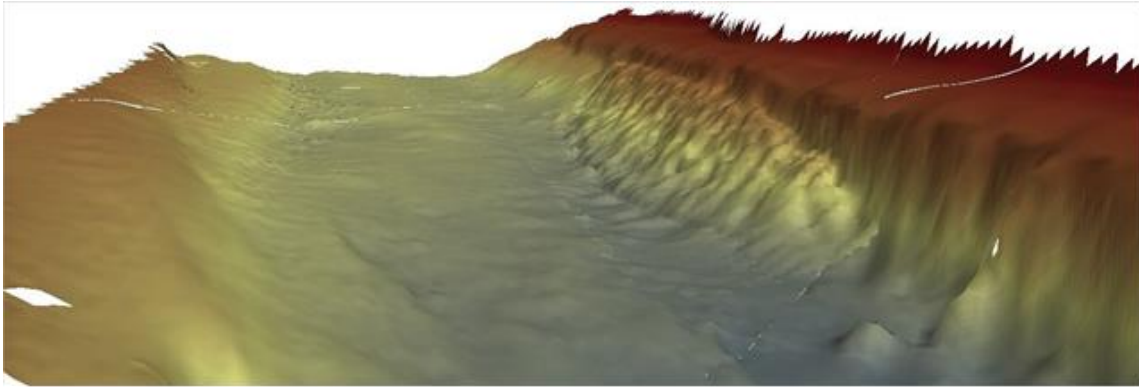
De reguliere onderwatersuppleties betreft suppleties in het Oostgat nabij Westkapelle, ter bescherming van de kustlijn. Dit is een categorie twee en drie activiteit. Wanneer er vaker dan één keer in de vier jaar een zandsuppletie plaatsvindt op de geulwand van het Oostgat dient er een Wnb-vergunning aangevraagd te worden en is het een categorie drie activiteit. Is dit niet het geval, dan valt deze activiteit onder categorie twee.

De volgende voorwaarden zijn in het beheerplan opgenomen:

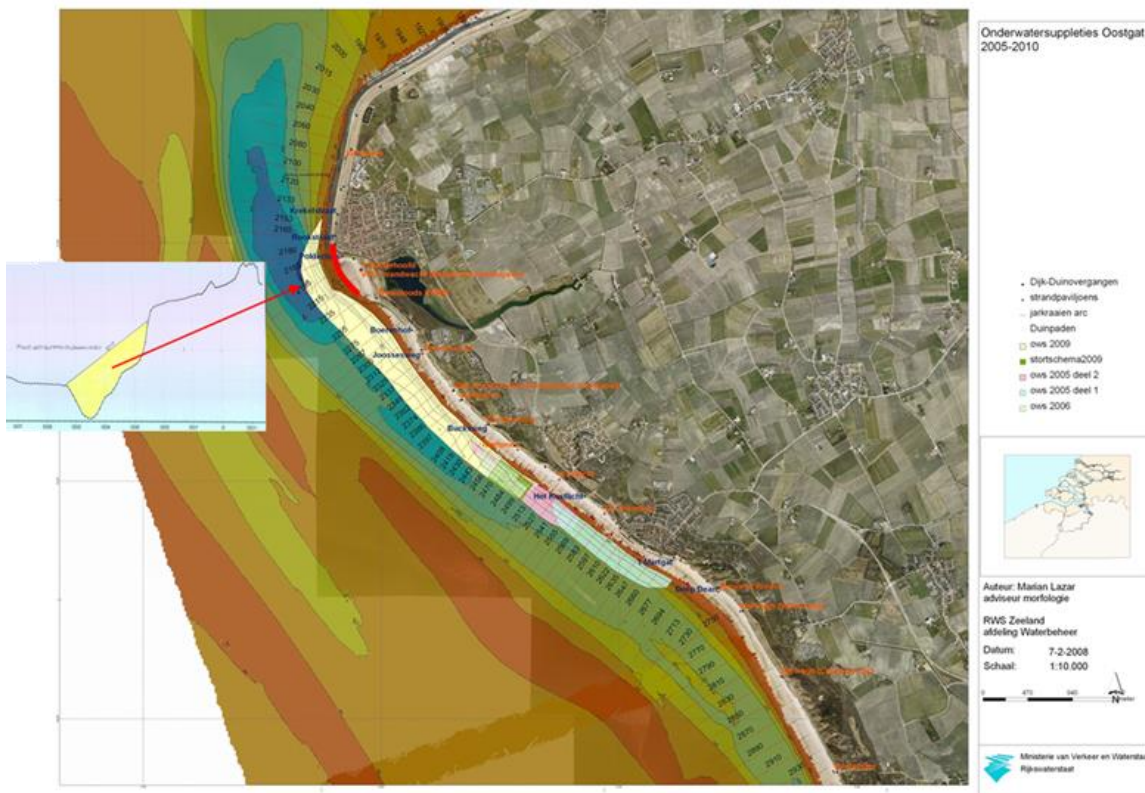
- De onderwatersuppleties mogen niet in frequenties toenemen ten opzichte van de huidige getoetste situatie voor het vigerende beheerplan. Als hier wel een voornemen toe bestaat, moet voor deze activiteit een aanvullende Wnb-wetvergunningaanvraag worden ingediend bij Provincie Zeeland.
- Zandwinning op locaties gelegen naast het Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan is uitsluitend toegelaten wanneer de winningen minimaal 900 meter zeewaarts van de doorgaande -20 m NAP lijn plaatsvinden.
- Voor deze activiteit zijn de volgende gegevens verzameld en ontvangen:
 - Locaties van de onderwatersuppleties.
 - Volume van de suppleties.
 - Jaartallen van het suppleren.

Alle stortgegevens worden opgenomen in de suppletiedatabase Kustlijn zorg. Vanuit de data is af te leiden dat er in 2005 (Figuur 4-1) en 2009/2010 geulwandsuppleties hebben plaatsgevonden, zie Figuur 4-2 voor de locaties. De volgende geulwandsuppletie vindt in 2022 plaats. Voor de gegevens van 2022 kan contact opgenomen worden met de afdeling Kustlijn zorg. In de beheerplanperiode is er in 2018 één vergunning verleend voor zandwinning nabij Vlakte van de Raan. Als voorwaarden voor de zandwinning is opgenomen dat dit minimaal 900 meter zeewaarts van de doorgaande -20 m NAP lijn plaatsvindt.

Aangezien er voldoende informatie beschikbaar is over de locatie, aard, periode en naleving van de voorwaarden van deze activiteit, kan er met betrekking tot dit onderwerp een evaluatie worden uitgevoerd (Tabel 4-2).

Figuur 4-1 3D-afbeelding van de geulwandsuppletie in 2005.

Figuur 4-2 Locatie onderwatersuppletie Oostgat 2005 en 2009/2010.

Schelpenwinning

Dit is een categorie drie activiteit. De schelpen die gewonnen worden, bestaan uit fossiele schelpen van bijvoorbeeld kokkels, mosselen, nonnetjes en gapers. In de Noordzee wordt gebruik gemaakt van sleepzuigers. De aanvraag voor schelpenwinning verloopt via Rijksvastgoeddienst, waarbij de ontgrondingvergunning via RWS loopt. Er wordt door een viertal schepen actief schelpen gewonnen. Spaansen en Waddenzee BV zijn actief in het Noorden en komen in de Zeeuwse gebieden. Van Ouwekerk (Hydra) en Testamare (Eemshoorn) winnen actief schelpen in het Zeeuwse gebied.

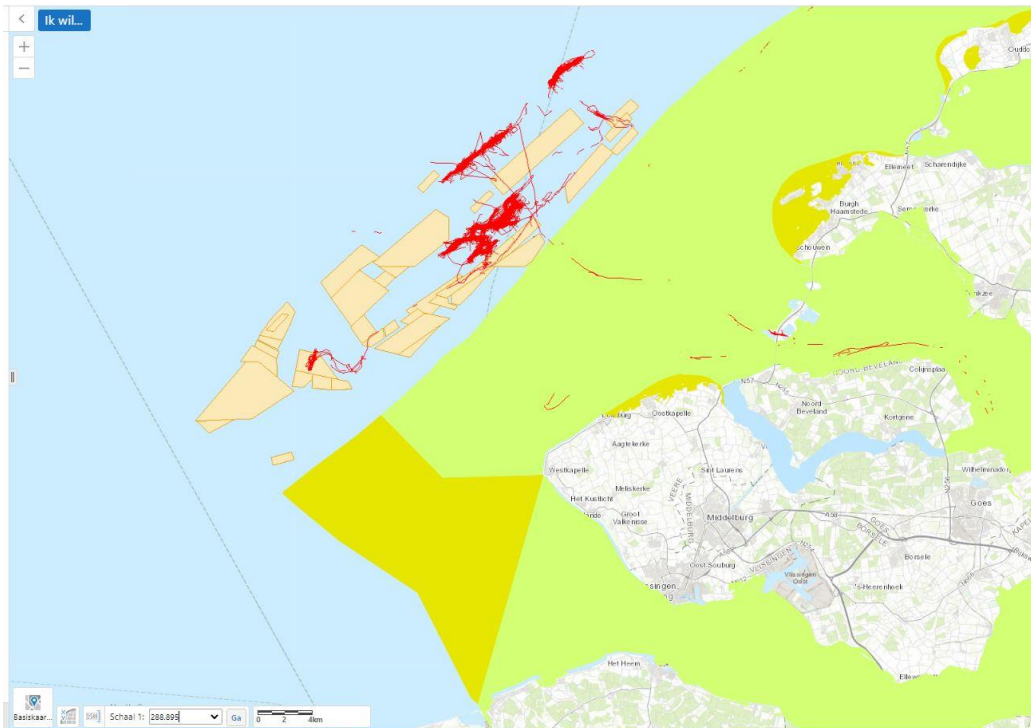
De volgende gegevens zijn ontvangen:

- het aantal gewonnen schelpen in kuub van de Noordzee en Voordelta, zie Tabel 4-3.
- kaarten van blackbox gegevens geprojecteerd in een geowebviewer.

Tabel 4-3 Schelpen gewonnen in kuub (ICES WGEXT²)

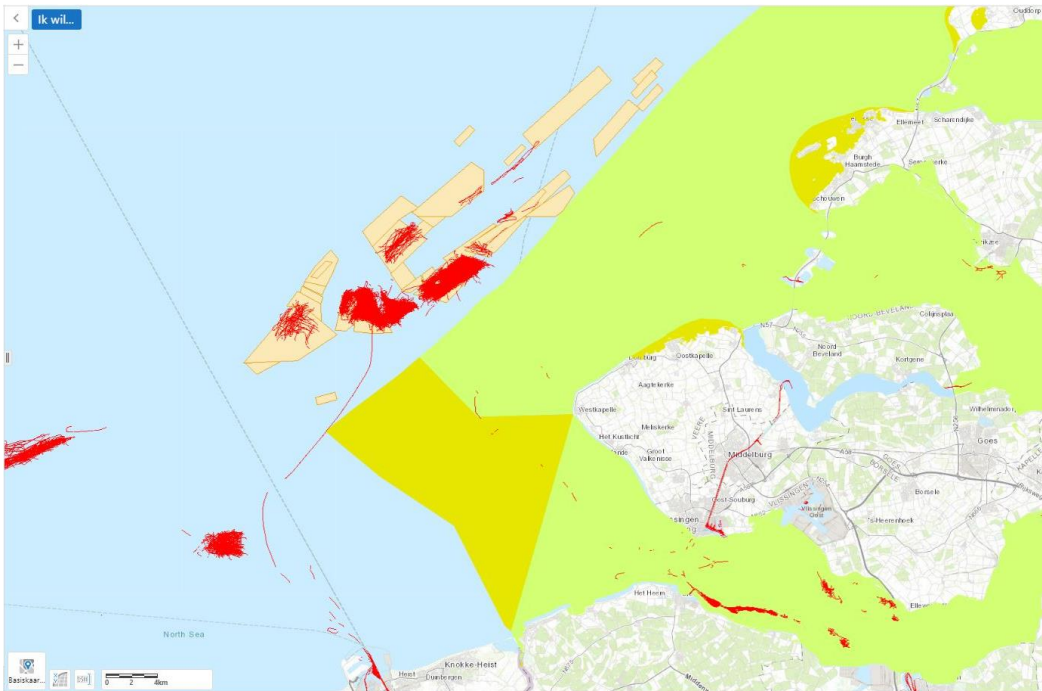
Jaar	Noordzee	Voordelta
2016	143.189	15.120
2017	86.960	14.530
2018	90.420	15.260
2019	75.659	19.610
2020	94.885	17.168
2021	75.814	9.464

Uit de gegevens in Tabel 4-3 wordt niet duidelijk of dat er schelpenwinning plaatsvindt in Vlakte van de Raan. Om hierachter te komen zijn de blackbox gegevens van 2016-heden (30-7-2022) geprojecteerd in geowebviewer, zie Figuur 4-3 en Figuur 4-4. Hierin komt naar voren dat er niet naar schelpen wordt gevist in Vlakte van de Raan.

Figuur 4-3 Schelpwinlocaties door Eemshorn

² The International Council for the Exploration of the Sea Working Group on the Effects of Extraction of Marine Sediments on the Marine Ecosystem (ICES WGEXT): <https://www.ices.dk/community/groups/pages/wgext.aspx>

Figuur 4-4 Schelpwinlocaties door Hydra

4.1.1.2 Beroepsmatige visserij

Tabel 4-4 Overzicht van beoordeling van informatie over menselijke activiteiten (Beroepsmatige visserij); A: informatie is beschikbaar en is voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, B: informatie is beschikbaar, maar is gedeeltelijk voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, C: geen informatie beschikbaar of onvoldoende voor een evaluatie van het beheerplan. Grijs betekent= geen informatie ontvangen. De kans is aanwezig dat het grijs blijft! Daarom is deze categorie toegevoegd.

Nr	Beroepsmatige visserij	Informatiehouder	Cat.	Beschikbaarheid	Kwaliteit			
					Dekt beheerplanperiode	Dekt gebied	Wijzigingen	Naleving voorwaarden
3	Staadwantisserij	Kustwacht /NVWA	2	B	A	B	A	C
4	Mosselzaadvisserij	LNV	3					
5	Mosselzaadinvang-installaties	LNV	3					
6	Boomkorvisserij met wekkerkettingen	LNV	3					
7	Garnalenvisserij	LNV	3					
8	Bordenvisserij	LNV	3					
9	Schelpdiervisserij	LNV	3					
10	Boomkorvisserij met pulstuigen	LNV	3					

Staadwantisserij

Dit is een categorie twee activiteit. In de kustzone wordt met staadwant gevist op tong, zeebaars, harder, kabeljauw en platvis (met name tarbot en griet).

De volgende voorwaarden zijn in het beheerplan opgenomen:

- Standaardvissers die actief zijn in wateren binnen het Natura 2000-gebied werken mee aan het onderzoek, dat in het kader van het bruinvisbeschermingsplan wordt uitgevoerd. Daarbij accepteren zij camera's aan boord en het gebruik van de camerabeelden om inzicht te geven in de bijvangst van bruinvissen.
- Maximale toegestane netlengtes die per vaartuig in de Vlakte van de Raan mogen staan, zijn:
 - Tongvisserij: 15 kilometer.
 - Kabeljauwvisserij: 5 kilometer.
- Visserij op kabeljauw: het gebruik van pingers (akoestische afschrikmiddelen) in de maanden december-februari.
- Visserij op griet: het gebruik van pingers in de maand maart.
- Zeehonden en bruinvissen die verstrikt raken in netten dienen zo snel mogelijk bevrijd te worden. Blijkt het dier nog te leven dan dient het terugzetten zorgvuldig uitgevoerd te worden.
- Alle bijvangsten dienen in een elektronisch logboek genoteerd te worden door de vissers. Deze gegevens komen vervolgens binnen in het registratiesysteem van de NVWA.
- Uitvoering van een monitoring/registratie van bijvangsten via het elektronische logboek.

Voor deze activiteit zijn de volgende gegevens verzameld en ontvangen:

- Informatie over het gebruik van pingers
- Informatie over de maanden waarin gevist wordt (zie het beheerplan voor een overzicht)

De gegevens over bijvangsten van bruinvissen en gebruikte netlengtes zijn afwezig. Deze gegevens kunnen via een formele aanvraag opgevraagd worden bij het NVWA.

Aangezien een aanzienlijk en belangrijk gedeelte van de gegevens mist, is het niet mogelijk om een ecologische evaluatie uit te voeren (Tabel 4-4). Zodra de gegevens vanuit het NVWA beschikbaar zijn, is het mogelijk om wel een ecologische evaluatie uit te voeren.

Mosselzaadvisserij en mosselzaadvanginstallaties

Dit is een categorie drie activiteit. In mei 2019 is er een Wnb-vergunning verleend voor mosselzaadvisserij in de Zuidwestelijke Delta, waaronder de Vlakte van de Raan.

Voor mosselzaadvanginstallaties op de Vlakte van de Raan lopen geen Wnb-vergunningen.

Boomkorvisserij

Dit is een categorie drie activiteit. Boomkorvisserij met wekkerkettingen is sinds het in werking treden van het beheerplan niet meer toegestaan in Vlakte van de Raan. In het kader van het VIBEG-akkoord is de boomkorvisserij met wekkerkettingen vanaf 1 januari 2016 verboden (Staatscourant nr. 11444 van 29 april en 11 juli 2013). Er liep nog een bestaande vergunning die per 1 januari 2021 niet meer verlengd is. Die geeft aan dat deze activiteit vanaf 1 januari 2016 niet meer plaatsvindt op Vlakte van de Raan en volledig is afgenomen in omvang en intensiteit.

Garnalenvisserij

Dit is een categorie drie activiteit. In de kustzone wordt met behulp van de garnalenkor het hele jaar door op garnalen gevist. Binnen de garnalenvisserij wordt net als in de boomkorvisserij met wekkerkettingen aan beide zijden van het schip een net, de garnalenkor, voortgesleept. Vissen met wekkerkettingen is verboden in Vlakte van de Raan.

Voor de garnalenvisserij zijn er meerdere vergunningen uitgegeven tijdens de huidige beheerplanperiode. Deze Wnb-vergunningen betreffen het vissen op garnalen Zuidwestelijke Delta, waaronder Vlakte van de Raan:

- In 2017 is er een Wnb-vergunning afgegeven voor garnalenvisserij in Vlakte van de Raan tot 2023. De vergunning is geldig voor zes vergunninghouders. In totaal mag er voor 1.026 uur gevist worden.
- In 2019 is in een wijzigingsbesluit een wijziging doorgevoerd van het aantal visuren. Hierin wordt aangegeven dat er per jaar 3.610,08 visuren beschikbaar zijn.
- Op 26 november 2021 is de garnalenvisserij vergunning per direct tot en met 31 december 2021 stopgezet door overschrijding van het aantal visuren³.
- Van 2018 t/m 2022 is er een Wnb-vergunning uitgegeven voor Belgische vissers. Het aantal vergunninghouders waarvoor deze Wnb-vergunning is afgegeven is 40. In Vlakte van de Raan geldt 380 visuren per jaar.

Bordenvisserij, schelpdiervisserij en visserij met pulstuig

Dit zijn categorie drie activiteiten. Bij de bordenvisserij wordt gebruik gemaakt van netten waarbij aan de zijkanten scheerborden zijn bevestigd. De doelsoort voor deze visserijvorm is voornamelijk kabeljauw. Voor de bordenvisserij zijn er géén vergunningen afgegeven door LNV in de beheerplanperiode.

Bij schelpdiervisserij wordt er vooral gevist op Ensis. Door LNV zijn er tijdens de beheerplanperiode twee Wnb-vergunning verleend:

- De eerste vergunning is verleend van 2014 tot en met 2018 en de tweede vergunning is verleend van 2019 tot en met 2023.
- Tijdens de periode van de eerste vergunning is er één gebruiker toegevoegd waardoor er in totaal met 9 schepen gevist werd op Ensis.
- Het maximale versgewicht dat gevangen mocht worden in de Zeeuwse Delta (Voordelta en Vlakte van de Raan) betrof 5500 ton. In de meest recente vergunningen zijn er 4 bedrijven actief en is het maximale versgewicht voor Vlakte van de Raan 1600 ton. Gebaseerd op deze gegevens alleen is het niet duidelijk of deze activiteit is veranderd gedurende de beheerplanperiode. Om dit te kunnen bepalen zijn er gegevens nodig over de vangsthoeveelheden. Deze gegevens zijn niet aanwezig.

Voor de boomkorvisserij met pulstuig ligt de focus voornamelijk op platvis. Van eind 2017 tot en met 2020 is er door LNV één vergunning uitgegeven voor 17 vissers. In deze vergunning is een maximale visserij-intensiteit gesteld op 0.69 miljoen pk-dagen per kalenderjaar voor de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone, Voordelta en Vlakte van de Raan. Op dit moment is er géén actieve vergunning voor pulstuigvisserij in de Vlakte van de Raan.

4.1.1.3 Vergunningsplichtige activiteiten (Categorie 3)

Een totaaloverzicht van alle Wnb-vergunningen die geldig zijn of waren tijdens de huidige beheerplanperiode (2016-2022), is weergegeven in de data-inventarisatie Exceltabel, zie bijlage A2.

Vanuit LNV zijn er 18 vergunningen verleend voor beroepsmatige visserij en 5 voor civiele werken en economisch gebruik. In het bovenstaande hoofdstuk, 4.1.1.2, wordt verder ingegaan op deze vergunningen. De vergunningen kunnen onderverdeeld worden in:

- Visserij
 - Garnalenvisserij, 9 vergunningen;

³ vissersbond.nl/garnalenvisserij-vlakte-van-de-raan-gesloten-t-m-31-december-2021/

- Platvisserij, 2 vergunning;
- Ensisvisserij, 5 vergunningen;
- Spisulavisserij, 1 vergunning;
- Mosselzaadvisserij, 1 vergunning.

- Civiele werken en economisch gebruik
 - 1 vergunning voor morfologische ontwikkeling van het zuidelijke deel van de Vlakte van de Raan;
 - 1 vergunning voor transportpaden in de Schelde-monding: SedTRAILS modellering ter voorbereiding op pilotsuppletie Schelde-monding;
 - 1 Wnb-goedkeuringsbesluit voor Heiplan Borssele Alpha;
 - 1 vergunningen voor maatwerkgeul Wielingen;
 - 1 vergunning voor winning ophoogzand Noordzee.

4.1.2 Ontbrekende data/informatie en aanbevelingen

4.1.2.1 Monitoring van menselijk activiteiten

Voor de activiteit staandwantsvisserij ontbreken de volgende gegevens:

- Locatie van de staandwantsvisserij
- Omvang en intensiteit staandwantsvisserij
- Informatie over de netlengtes
- Aantallen bruinvis bijvangsten

Voor de overige beroepsmatige visserij activiteiten ontbreken de volgende gegevens:

- Omvang en intensiteit van de beroepsmatige visserij activiteiten.
- Vangstgegevens

Aanbeveling

- De gegevens over de staandwantsvisserij worden geregistreerd in het registratiesysteem van de NVWA. De NVWA is in het bezit van een digitale logboek en blackbox gegevens. Aangezien het privacygevoelige informatie betreft, dienen deze gegevens opgevraagd te worden via een formele aanvraag. Er wordt aanbevolen om de gegevens over staandwantsvisserij op te vragen bij de NVWA.
- Voor de gegevens over omvang en intensiteit van de categorie 3 (vergunningplichtige) beroepsmatige visserij activiteiten, wordt geadviseerd om in gesprek te gaan met LNV en data op te vragen over de vangsten van de verschillende visserij activiteiten over de gehele beheerplanperiode. Een andere optie voor het achterhalen van de omvang en intensiteit is het opvragen van AIS-gegevens bij de NVWA en te laten analyseren. Doordat visserij schepen met een lagere snelheid varen tijdens het vissen kan er een inschatting gemaakt worden van het aantal visuren.

4.1.2.2 Overtredingen

Om na te gaan of de voorwaarden in acht worden genomen die gesteld worden aan activiteiten onder categorie 2 en 3, is het van belang om een goede registratie bij te houden van de overtredingen die plaatsvinden in de Vlakte van de Raan. De registratie van overtredingen wordt bijgehouden door de Kustwacht en de NVWA. De NVWA houdt de overtredingen bij van de visserijactiviteiten. De kustwacht registreert overtredingen van activiteiten die op Nee-lijst voorkomen in het registratiesysteem 'Vision'. In de procesevaluatie wordt er verder ingegaan op Vision (Hst. 5.4).

De registraties bij de kustwacht zijn op te vragen tot één jaar terug. Dit betekent dat de data niet dekkend zal zijn over gehele beheerplanperiode. De data bij de NVWA is wel op te vragen over de gehele beheerplanperiode. De data dient opgevraagd te worden via een formele aanvraag, aangezien er persoonsgevoelige informatie in staat.

Aanbeveling

Er wordt aanbevolen om een formele aanvraag in te dienen bij het NVWA en kustwacht, te verzoeken om alle persoonsgevoelige informatie uit de dataset van overtredingen te halen en alleen informatie over de XY-coördinaten, hoofdgroep wetgeving, subgroep, gedraging en constatering vrij te geven. Hierbij is de beschikbaarheid van de gegevens over de gehele beheerplanperiode noodzakelijk.

4.1.3 Nee-lijst en nieuwe activiteiten

Nee-lijst

Tijdens het opstellen van het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Vlake van de Raan zijn er menselijke activiteiten geïdentificeerd die kunnen plaatsvinden zonder mitigerende maatregelen, voorwaarden of vergunningen. Deze activiteiten zijn overzichtelijk gemaakt in de 'Nee-lijst' (zie Bijlage A2). Tijdens de data-inventarisatie en procesevaluatie is er getracht om antwoord te krijgen op de volgende vraag:

Zijn er activiteiten op de "nee-lijst" die nu mogelijk toch significante gevolgen hebben?

(Door bijvoorbeeld wijzigingen in aard, omvang, intensiteit, plaats en duur of door nieuwe inzichten in de beoordeling van effecten of vanwege cumulatieve effecten).

De geïnterviewde partijen voor deze activiteiten zijn de Kustwacht, de NVWA, RWS en Provincie Zeeland. Deze partijen geven aan dat er van de 'Nee-lijst' activiteiten geen data of informatie beschikbaar is. Wel blijkt uit de gesprekken met de Kustwacht en de NVWA dat de beroepsvaart in omvang te lijkt zijn toegenomen. Daarnaast is er sinds de start van de COVID-19 pandemie in 2020 een toename te zien in recreatievaart. Ook is door de Kustwacht en de NVWA aangegeven dat er minder gesurft wordt in Vlake van de Raan, maar kitesurfen steeds vaker voorkomt.

In de ecologische evaluatie moet worden onderzocht indien de toename van de verschillende activiteiten in Vlake van de Raan significant negatieve effecten hebben op de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen. Aangezien er geen data aanwezig is zal de ecologische evaluatie moeten rusten op het oordeel van experts.

Nieuwe activiteiten

In de evaluatie van het beheerplan dienen niet alleen de activiteiten die in het beheerplan beschreven zijn geëvalueerd te worden, maar moet ook rekening worden gehouden met nieuwe activiteiten die zich gedurende de looptijd van het beheerplan hebben voorgedaan.

Daarom is het voor de evaluatie van belang om een overzicht op te stellen van nieuwe activiteiten (aard, omvang, tijdstip, duur), van geplande activiteiten de huidige beheerplanperiode en overige Natura 2000 plannen en/of projecten. Het is mogelijk dat de nieuwe activiteiten vergunde activiteiten betreffen. In het geval van vergunde activiteiten is het van belang om inzicht te verkrijgen over het aantal Wnb-vergunningen die zijn verleend en of er overtredingen hebben plaatsgevonden.

In de loop van het vigerende beheerplan zijn volgens Provincie Zeeland, RWS en de NVWA geen nieuwe activiteiten geconstateerd in Vlake van de Raan.

Aanbeveling

Voor de Nee-lijst wordt separaat aan dit rapport een advies opgesteld (met aanbevelingen) door RHDHV voor het ophalen van de benodigde gegevens om een ecologische evaluatie op basis van deze activiteiten mogelijk te maken.

4.1.4 Geografische locatiegegevens van activiteiten

Van een aantal menselijke activiteiten (nieuw, gewijzigd of ongewijzigd) is geografische informatie (kaartmateriaal/GIS-data) aanwezig. Ten tijde van het schrijven van deze deelrapportage is deze informatie echter onvolledig om hiervan een goed overzicht te geven. Er is een inventarisatie gaande om de dataset volledig te maken, zodat deze activiteiten geografisch weergegeven kunnen worden. Zodra gereed, worden deze in Bijlage A3 opgenomen.

4.2 Maatregelen

In het beheerplan van vlakte van de Raan is er een maatregelenpakket voorgesteld om de Natura 2000 doelstellingen te behalen. In het beheerplan staat verder aangegeven dat het niet mogelijk is om fysiek maatregelen te treffen in Vlakte van de Raan. De voorgestelde maatregelen kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Instandhoudingsmaatregelen
- Onderzoekmaatregelen
- Mitigerende maatregelen

In Tabel 4-5 zijn deze maatregelen weergegeven. Bijna alle maatregelen zijn uitgevoerd. Van twee maatregelen is het niet duidelijk of en hoe deze zijn uitgevoerd (maatregel 1 en 5).

Tabel 4-5 Overzicht van beoordeling van informatie over instandhoudingsmaatregelen. A = informatie is beschikbaar en is voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, B = informatie is beschikbaar, maar is gedeeltelijk voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, C = geen informatie beschikbaar of onvoldoende voor een evaluatie van het beheerplan. IU = in uitvoering en er zijn op dit moment nog geen gegevens van bekend. NU = niet uitgevoerd.

Nr	Instandhoudingsmaatregel	Type maatregel	Informatiehouder	Beschikbaarheid	Status
1	KRW-maatregelen bovenstrooms (wegnemen barrières vistrek, geschikt maken paaigebied, waterkwaliteit rivier)	Instandhoudingsmaatregel	RWS	C	Onbekend
2	KRW-maatregelen Noordzee-Breed voor waterkwaliteit en beperking onderwatergeluid	Instandhoudingsmaatregel	RWS	A	Uitgevoerd
3	Implementatie Bruinvisbeschermingsplan Noordzee-breed (onderzoek en maatregelen)	Onderzoekmaatregel	LNV	A	Uitgevoerd
4	Uitfaseren boomkorvisserij met werkkettingen per 1 januari 2016	Mitigerende maatregel	NVWA	A	Uitgevoerd
5	Vergunningsvoorschriften (overige) visserijvormen	Mitigerende maatregel	LNV	C	Onbekend
6	Vrijstellingsvoorwaarden voor vaargeulonderhoud (baggeren en storten)	Mitigerende maatregel	Prov. ZL	A	Uitgevoerd

7	Vrijstellingsvoorwaarden voor kustsuppleties (incl. zandwinning en zandtransport)	Mitigerende maatregel	Prov. ZL	A	Uitgevoerd
8	Vergunningsvoorschriften voor schelpenwinning	Mitigerende maatregel	LNV & RWS	A	Uitgevoerd
9	Vergunningsvoorschriften voor evenementen met powerboat en speedboten races	Mitigerende maatregel	Prov. ZL	A	Uitgevoerd

In de onderstaande paragrafen wordt een toelichting gegeven van de bovenstaande status van maatregelen per kwaliteitscategorie.

A: informatie is beschikbaar en is voldoende voor een evaluatie van het beheerplan

- De KRW-maatregelen Noordzee-breed voor waterkwaliteit en beperking onderwatergeluid (maatregel 2, tabel 4-4). De informatie over de waterkwaliteit en andere chemische en fysische parameters kunnen worden opgezocht op www.informatiehuismarien.nl.
- De onderzoeksmaatregel voor het implementeren van het bruinvisbeschermingsplan (maatregel 3, tabel 4-4) is opgenomen in de voorwaarden van de standwantvisserij. De implementatie betreft het bijdragen aan onderzoek over de bijvangst van bruinvissen in de standwantvisserij. De standwantvissers waren verplicht voor een periode van drie jaar om een camera aan boord te hebben om de bijvangsten te registreren. De registratie hiervan vindt plaats in een digitaal logboek. Als mitigerende maatregel zijn vrijstellingsvoorwaarden opgesteld voor de standwantvisserij en opgenomen in het vigerende beheerplan.
- Het uifasieren van boomkorvisserij met wekkerkettingen (maatregel 4) is uitgevoerd. Per 1 januari 2016 is het verboden om te vissen met wekkerkettingen in Vlakte van de Raan. De vergunning van deze activiteit is in 2021 niet meer verlengd.
- Voor de mitigerende maatregelen 'vrijstellingsvoorwaarden voor vaargeulenonderhoud en kustsuppleties' (maatregel 6 & 7, tabel 4-5) zijn de voorwaarden opgenomen in het vigerende beheerplan.
- Met Provincie Zeeland is gesproken over de vergunningvoorschriften voor evenementen en powerboatraces en speedboten (maatregel 9). Mochten deze activiteiten plaatsvinden, dan moet er een Wnb-vergunning aangevraagd worden. In de afgelopen beheerplanperiode zijn er geen vergunningaanvragen binnengekomen.

C: geen informatie beschikbaar

- Er is geen informatie beschikbaar over de KRW-maatregelen bovenstrooms (maatregel 1).
- Voor de mitigerende maatregel 'Vergunningsvoorschriften (overige) visserijvormen' is het niet duidelijk welke afspraken zijn gemaakt over de voorschriften (maatregel 5).

4.3 Ecologische monitoring

Voor de ecologische data-analyse is informatie ingewonnen over de habitatsoorten bruinvis, gewone zeehond, grijze zeehond, fint, rivierprik en zeeprik. Van deze soorten hebben enkel de vissen een uitbreidingsdoelstelling van de populatie. De andere soorten hebben behoudsdoelstellingen voor de populatie (Tabel 4-6). Alle habitatsoorten hebben tevens een behoudsdoelstelling voor de omvang en kwaliteit van het leefgebied.

Tabel 4-6 Overzicht van soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd in de Vlakte van de Raan (populatie, omvang leefgebied, kwaliteit leefgebied) en waarvoor aanvullende data nodig is voor de ecologische evaluatie. “=” betekent een behoudsdoelstelling en “>” betekent een uitbreidings- of verbeterdoelstelling.

Groep	Cluster	Instandhoudingsdoelstelling	Status doel	ISHD-populatie	ISHD-omvang leefgebied	ISHD-kwaliteit leefgebied
Habitat soorten	(Zee)zoogdieren	Bruinvis	Definitief	=	=	>
		Gewone zeehond	Definitief	=	=	=
		Grijze zeehond	Definitief	=	=	=
	Vissen	Fint	Definitief	>	=	=
		Rivierprik	Definitief	>	=	=
		Zeeprik	Definitief	>	=	=

Zoals weergegeven in Tabel 4-7 is er voor geen van de doelsoorten van het Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan voldoende informatie beschikbaar voor een evaluatie van het beheerplan. Dit komt voornamelijk omdat de grenzen van het betreffende gebied open zijn waardoor soorten vrij kunnen migreren in en uit het gebied. Om deze reden is vastgesteld in het monitoringplan dat tellingen van doelsoorten voornamelijk plaats zal vinden rondom het gebied of verder landinwaarts, waardoor trendbepalingen in het gebied zelf lastig te beoordelen is. Onder de tabel volgt een toelichting per soort. De volledige data-analyse is in tabel vorm aangeleverd bij deze rapportage (Bijlage A2).

Tabel 4-7 Overzicht van beoordeling van informatie over de doelsoorten; A: informatie is beschikbaar en is voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, B: informatie is beschikbaar, maar is niet/gedeeltelijk voldoende voor een evaluatie van het beheerplan, C: geen informatie beschikbaar en/of onvoldoende voor ecologische evaluatie.

Nr.	Doelsoorten N2000 Oosterschelde	Beschikbaarheid
1	Bruinvis	B
2	Gewone zeehond	B
3	Grijze zeehond	B
4	Fint	B
5	Rivierprik	B
6	Zeeprik	B

4.3.1 Zoogdieren

De bruinvis heeft als instandhoudingsdoelen het behoud van de populatie en de omvang van het leefgebied en het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied. Om de populatie trends van bruinvissen te volgen in de Vlakte van de Raan zijn jaarlijkse tellingen uitgevoerd in het kader van de KRM (Mariene Strategie deel II) en het MWTL door middel van vliegtuigtellingen. De Vlakte van de Raan vormt slechts een smalle rand van het leefgebied, en de vliegtuigtellingen omvat om deze redenen het gehele Noordzee. De tellingen worden elke zomer op dezelfde manier uitgevoerd, en een betrouwbare populatieschatting kan daarom uitgevoerd worden. De data is echter gepubliceerd tot en met 2019, vandaar dat een volledige populatie inschatting niet mogelijk is voor de gehele beheerplanperiode. In het beheerplan is ook om extra onderzoek gevraagd naar de mate van bijvangst door professionele staandwantvisserij van bruinvissen voor de Nederlandse kust en de effecten van onderwatergeluid. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd, in opdracht van het ministerie van LNV, en de resultaten daarvan zijn verwerkt in het geüpdatet bruinvisbeschermingsplan (2020).

Zowel de gewone- als de grijze zeehond hebben als instandhoudingsdoelen het behoud van de populatie, de omvang- en kwaliteit van het leefgebied. In het monitoringplan staat dat voor de populatietrend bepaling gebruik wordt gemaakt van de tellingen op zandplaten buiten de Vlakte van de Raan. In opdracht van RWS

en Provincie Zeeland worden de zeehonden sinds 2015 geteld door Deltamilieu Projecten middels vliegtuigtellingen. Momenteel zijn de gegevens tot en met 2021 gerapporteerd.

4.3.2 Vissen

In het beheerplan zijn drie vissoorten opgenomen; **de fint, de rivierprik en de zeeprik**. Alle drie de soorten hebben voor de populatie een uitbreidingdoelstelling en voor de omvang- en kwaliteit van het leefgebied een behoudsdoelstelling. Het monitoringsplan geeft aan dat vismonitoring op open zee (en dus ook op de Vlakte van de Raan) lastig is en dat monitoring voor trendbepaling voornamelijk op punten van intrek moet focussen. Migrerende vissoorten worden voornamelijk gemonitord op de intrek punten Haringvliet, Westerschelde en in de Zeeschelde. De intrekpunten Westerschelde en Haringvliet worden jaarlijks door WMR gemonitord met behulp van een boomkor in het kader van de Demersal Young Fisheries Survey. Aanvullend wordt in de Westerschelde gevist met een ankerkuil en in het Haringvliet staan zeven fuiken voor. Het INBO doet aan de Belgische kant onderzoek in de Zeeschelde met behulp van fuiken. Zo is een populatie inschatting mogelijk van de betreffende vissoorten landinwaarts, zoals in het monitoringplan staat. Er is geen informatie over de Vlakte van de Raan zelf. Hiervoor is uitgegaan van het trekvisonderzoek in het kader van de Kier Haringvliet. Dit onderzoek heeft enige kennis opgeleverd over de aanwezigheid van trekvissen in het kustgebied van de Zuidwestelijke Delta.

4.3.3 Habitattypen

Het inventariseren van data over habitattypen is niet onderdeel van de huidige opdracht. Echter is de wens uitgesproken door de opdrachtgever om dit onderwerp kort toe te lichten in de rapporten, zie Tekst box 4-1.

Tekst box 4-1 Habitattypen en vegetatiekarteringen

Habitattypen en vegetatiekarteringen

Het proces rond de vegetatiekartering is niet goed op gang gekomen. Het is van belang om een gezamenlijke werkwijze voor het opstellen van de vegetatiekartering vast te stellen. In de eindrapportage zal hier nader op ingegaan worden.

5 Resultaten procesevaluatie

In dit hoofdstuk is een vergelijking gemaakt tussen het beschreven proces in de verschillende uitvoeringsplannen en de uitwerking in de praktijk in het kader van de uitvoering van organisatie en coördinatie, uitvoering van de maatregelen, monitoring, toezicht en handhaving en communicatie van de uitvoering van Natura 2000-beheer. Om deze vergelijking te maken hebben interviews plaatsgevonden met verschillende betrokken partijen zoals RWS, Provincie Zeeland, Kustwacht en de NVWA. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor het verbeteren van de uitvoering in de praktijk.

In Tabel 5-1 is een overzicht opgenomen van het aantal geïnterviewde personen per organisatie en onderwerp.

Tabel 5-1 Overzicht van het aantal geïnterviewde personen voor de procesevaluatie

Organisatie	Aantal geïnterviewde personen	Geïnterviewd in relatie tot onderwerp
RWS (District)	3	Opstellen beheerplan, maatregelen, uitvoering
Provincie Zeeland	2	Uitvoering en vergunningen
Kustwacht	1	Handhaving, menselijke activiteiten
NVWA	1	Handhaving, menselijke activiteiten

5.1 Organisatie en coördinatie van de uitvoering

In deze paragraaf is in het kader van organisatie en coördinatie van de uitvoering van het Natura 2000-beheer een vergelijking gemaakt tussen het beschreven proces in de uitvoeringsplannen en de uitwerking in de praktijk.

Uitvoeringsplan en uitwerking in de praktijk

Het uitvoeringsplan maakt de belangrijkste acties en afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen, monitoring, handhaving en communicatie inzichtelijk. Ook wordt ingegaan op de wijze waarop de verschillende partijen samenwerken om deze acties en afspraken ten uitvoer te brengen. De belangrijkste afspraken rondom de uitvoering van het beheerplan zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 5-2. Overzicht van afspraken in het kader van de uitvoering van het beheerplan.

Afspraak	Uitvoering
In het monitoringsplan wordt aangegeven dat het monitoringsprogramma en de resultaten hiervan geëvalueerd worden met alle betrokkenen.	In het monitoringsplan staat geen planning aangegeven, noch hoe of wat er geëvalueerd dient te worden. Het is niet duidelijk of het gaat om een tussentijdse evaluatie of een evaluatie na de gehele beheerplanperiode. De evaluatie over de gehele beheerplanperiode is wel ingeregeld.
“Rijkswaterstaat zal als voortouwnemer van het beheerplan, gedurende de uitvoering alert zijn op mogelijke ontwikkelingen in het gebied (gebruiksveranderingen), zich hierover laten informeren door de bevoegde gezagen en - indien nodig - overgaan tot het instellen van gebruiksmonitoring.	Eéns in de drie maanden komt de regiegroep Deltawateren bijeen. In deze meeting komen de BGs bij elkaar en zijn ook handhavende organisaties betrokken zoals RUD Zeeland en OZHZ. De kustwacht/NVWA is hier niet bij betrokken. Vlake van de Raan wordt in deze meetings niet vaak besproken, het gaat met name om de Voordelta.
“Rijkswaterstaat zoekt als voortouwnemer van het beheerplan actief afstemming met de bevoegde gezagen, te weten Provincie Zeeland en LNV. In het kader van de uitvoering van het beheerplan vraagt Rijkswaterstaat jaarlijks om hun	

bevindingen (vergunningverlening en handhaving rondom onder meer vaargeulbeheer, visserij, evenementen met speedboten). ”	
Voorzien is om rond het 4e jaar van uitvoering een tussentijdse rapportage op te stellen op basis waarvan ook de bestuurders worden geïnformeerd. Rijkswaterstaat initieert en regisseert dit.”	Er is geen tussentijdse evaluatie van het beheerplan uitgevoerd.
De bevoegde gezagen leveren jaarlijks een beknopte rapportage over de vergunningverlening en handhaving aan.	Dit wordt niet gedaan.
RWS stelt een communicatieregisseur aan voor Vlakte van de Raan	Dit is niet gebeurd.

Uit interviews met betrokken partijen blijkt dat er niet actief is geacteerd in de Vlakte van de Raan. Afspraken met betrekking tot de uitvoering van het beheerplan zijn veelal niet uitgevoerd. Er wordt geen actieve afstemming gezocht vanuit RWS met de bevoegde gezagen LNV en Provincie Zeeland. Ook worden er geen rapportages of monitoringsresultaten geëvalueerd met betrokken partijen. Als reden hiervoor werd een capaciteitsgebrek bij RWS benoemd, waardoor er een prioritering gemaakt moest worden. Er waren onderdelen in andere Natura 2000-gebieden die niet goed liepen en beter moesten worden ingeregeld en daardoor prioriteit kregen boven de uitvoering van Vlakte van de Raan gedurende de beheerplanperiode.

Er heeft geen tussentijdse evaluatie plaatsgevonden omdat het inregelen van de maatregelen langer heeft geduurd dan verwacht en uitvoering ervan dus later heeft plaatsgevonden. Hierdoor was de verwachting dat er na 3 jaar nog geen effect zichtbaar zou zijn van de maatregelen.

Aanbevelingen

- Bij de totstandkoming van het nieuwe beheerplan is een aanbeveling om de uitvoerende partijen zoals de Kustwacht en de NVWA meer te betrekken om zo te borgen wat wel en niet haalbaar is in de uitvoering.
- Zet Vlakte van de Raan op de agenda voor het regiegroep overleg Deltawateren, zodat er meer aandacht is voor dit gebied.
- Bij het opstellen van deze procesevaluatie is gebleken dat de verschillende onderdelen met betrekking tot de uitvoering, zoals monitoring, handhaving en communicatie enigszins door elkaar heen lopen in de uitvoeringsdocumenten (monitoringsplan, handavingsplan en communicatieplan). Aanbevolen wordt om dit in de toekomstige uitvoeringsdocumenten explicieter en duidelijker te formuleren.
- Stel verantwoordelijke personen aan die verantwoordelijk zijn voor het monitoren van de voortgang van de uitvoeringsplannen (minimaal bij RWS en wanneer mogelijk ook bij de kustwacht/NVWA).

5.2 Uitvoering van maatregelen

In deze paragraaf is in het kader van de maatregelen een vergelijking gemaakt tussen het beschreven proces in de beheerplannen en de uitvoering in de praktijk. Om deze vergelijking te maken hebben interviews plaatsgevonden met de verschillende betrokken partijen. Ten slotte zijn aanbevelingen gedaan voor het proces rondom de uitvoer van de instandhoudingsmaatregelen.

Uitvoering van maatregelen in de praktijk

De maatregelen zijn onderverdeeld in twee instandhoudingsmaatregelen, een onderzoeksmaatregel en zes mitigerende maatregelen. Van het maatregelenpakket zijn zeven maatregelen uitgevoerd (nr. 2 t/m 4 en 6

t/m 9) en van twee maatregel (nr. 1 en 5) is het niet duidelijk of en zo ja, hoe deze zijn uitgevoerd. Dit betreft de vergunningsvoorschriften voor overige visserijvormen en de KRW-maatregelen bovenstrooms. Voorafgaand aan de beheerplanperiode is een memo opgesteld door RWS met daarin een rolverdeling en taakomschrijving van het maatregelenpakket. De rol van de omgevingsmanager en/of communicatiemanager is het delen van informatie voor communicatie- en evaluatiedoeleinden. Deze rol is niet vervuld, wat een verklaring is voor het gebrek aan tussentijdse afstemming. Aanvullend is in dit memo benoemd dat er meer kennis over de omvang en effecten van bijvangst van finten zal worden verzameld, door middel van een korte bureaustudie. Voor efficiency redenen is er besloten om uit te gaan van het trekvisonderzoek in het kader van de Kier Haringvliet. Dit onderzoek heeft enige kennis opgeleverd over de aanwezigheid van trekvissen in het kustgebied van de Zuidwestelijke Delta.

Op grond van het VIBEG-akkoord zijn er sinds 2020 geen nieuwe vergunningen verleend voor visserij met wekkerkettingen, wat één van de mitigerende maatregelen was. Ook is de onderzoeksmaatregel 'de implementatie van het Bruinvisbeschermingsplan' uitgevoerd. Verder zijn de vergunningsvoorschriften voor powerboten en schelpenwinning ingesteld en zijn er vrijstellingsvoorwaarden voor vaargeulonderhoud en kustsuppleties opgenomen in het beheerplan.

Aanbevelingen

Het uitvoeren van de maatregelen dient beter bijgehouden te worden, inclusief de resultaten van de uitgevoerde maatregelen. Er is vooralsnog geen data beschikbaar van uitgevoerde maatregelen om een evaluatie te kunnen doen. Indien maatregelen niet worden uitgevoerd moet dit worden vastgelegd en dient de reden hiervoor te worden onderbouwd. De suggesties voor een doelmatige aanpak zijn als volgt:

- Stel verantwoordelijke personen aan voor het monitoren van instandhoudingsmaatregelen (minimaal één persoon bij RWS en één bij de Provincie);
- Organiseer een keer per jaar een vergadering met alle verantwoordelijke organisaties om de voortgang te bespreken.

5.3 Uitvoering van de monitoring

In deze paragraaf is in het kader van monitoring een vergelijking gemaakt tussen het beschreven proces in het monitoringsplan en de uitwerking in de praktijk. De paragraaf is opgedeeld in de monitoring van menselijke activiteiten en ecologische monitoring. De monitoring van de instandhoudingsmaatregelen is hierboven toegelicht.

5.3.1 Menselijke activiteiten

Monitoringsplan en uitwerking in de praktijk

Het monitoringsplan maakt de belangrijkste acties en afspraken in het kader van monitoring inzichtelijk. In de Vlake van de Raan zijn het ministerie LNV en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat verantwoordelijk voor monitoring van de instandhoudingsdoelstellingen. De gebruikers/beheerder of bevoegd gezag zijn verantwoordelijk voor de registratie of monitoring van eigen activiteiten en eventuele mitigerende maatregelen. In dit geval is LNV verantwoordelijk voor het monitoren van de visserij en Provincie Zeeland voor het monitoren van de baggerwerkzaamheden. De informatie in deze paragraaf is gebaseerd op het monitoringsplan en de interviews met RWS, de Kustwacht, de NVWA en Provincie Zeeland. De belangrijkste afspraken rondom monitoring zijn weergegeven in onderstaande tabel. Ook is weergegeven of deze afspraken zijn uitgevoerd.

Tabel 5-3 Overzicht van afspraken in het kader van de monitoring van activiteiten, zoals opgenomen in het Monitoringsplan.

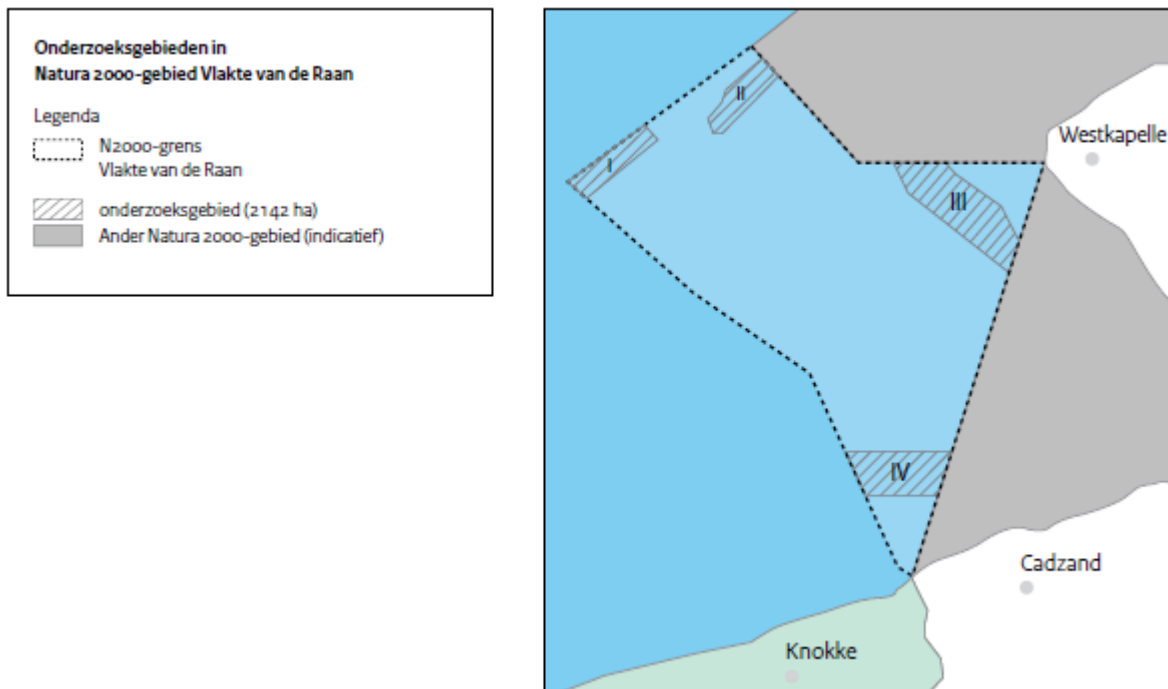
Afspraken	Uitgevoerd (ja/nee); toelichting
“Het ministerie van EZ en de Provincie Zeeland houden respectievelijk voor het vaargeulbeheer van de Wielingen, staandwantsvisserij en de reguliere onderwatersuppleties (inclusief zandwinning) toezicht op de naleving van de voorwaarden.”	Provincie Zeeland en RWS hebben onderling afgestemd (mede door een contract) dat RWS verantwoordelijk is voor de suppleties en vaargeulbeheer en toezicht houden op de naleving van de voorwaarden. Bij incidenten dient er met Provincie Zeeland gecommuniceerd te worden. In de afgelopen beheerplanperiode hebben geen incidenten plaatsgevonden.
“In het kader van de handhaving (vergunningverlening en het toezicht op de naleving) zullen voortouwnemer Rijkswaterstaat en de bevoegde gezagen voor de NB-wet, LNV en de Provincie Zeeland afspraken maken over de wijze waarop en de frequentie waarmee relevante informatie over de voortgang en effectiviteit van mitigerende maatregelen wordt uitgewisseld.”	Uit gesprekken met RWS en Provincie Zeeland blijkt dat deze afstemming niet heeft plaatsgevonden. Aangezien er nog geen een interview met LNV heeft plaatsgevonden, kan dit tot op heden niet bevestigd worden door LNV.
“Er wordt standaard geregistreerd waar de staandwantsvisser gewoest zijn via VMS en wat ze gedaan hebben via een elektronisch logboek. In dit logboek worden ook de bijvangst van bruinvissen genoteerd. Voor het toezicht hierop is de NVWA verantwoordelijk.”	De NVWA heeft bevestigd dat registratie van deze gegevens plaatsvinden.
De regiegroep VIBEG besloten om voor een periode van 12 jaar 4 onderzoeksgebieden aan te wijzen. De meetnetten MWTL en WOT Schelpdiersurvey zijn zo aangepast voor Vlakte van de Raan dat ook in deze onderzoeksbehoefte wordt voorzien.	In de Vlakte van de Raan zijn extra meetpunten ingesteld in de onderzoeksgebieden. De informatie en data van deze meetpunten zijn terug te vinden op https://www.informatiehuismarien.nl/ .
Het monitoringprogramma en de resultaten worden door de voortouwnemer samen met de andere betrokkenen geëvalueerd.	Als voortouwnemer dient RWS hier een leidende rol in te spelen. Uit gesprekken met RWS blijkt dat het monitoringsprogramma en de resultaten niet zijn geëvalueerd met de betrokkenen, doordat het inregelen van de maatregelen langer heeft geduurd dan verwacht en uitvoering ervan dus later heeft plaatsgevonden. Hierdoor was de verwachting dat er na 3 jaar nog geen effect zichtbaar zou zijn van de maatregelen.

Monitoring menselijke activiteiten

Zoals blijkt uit de data-inventarisatie in paragraaf 4.1, vindt er structurele monitoring plaats van de staandwantsvisserij, suppleties en baggerwerkzaamheden. De staandwantsvisserij wordt gemonitord door de NVWA. Het monitoren van de staandwantsvisserij en handhaving hierop blijkt lastig te zijn, zie paragraaf 5.4 voor een verdere uitleg.

Monitoring onderzoeksprogramma

De monitoring in de onderzoeksgebieden (zie Figuur 5-1) in Vlakte van de Raan zijn ingesteld om de effecten van bodemberoerende visserij in dit gebied te beoordelen. De monitoring van deze gebieden is opgenomen in de reguliere meetnetten MWTL en WOT-schelpdiersurvey waarvoor elke drie jaar wordt gemonitord. De evaluatie van de monitoring wordt uitgevoerd door LNV.

Figuur 5-1 Ligging van de VIBEG-onderzoeksgebieden in de Vlakte van de Raan (Staatscourant, 2014).

Aanbevelingen

Monitoringsgegevens van menselijke activiteiten en het monitoringsprogramma worden wel geregistreerd, maar lijken momenteel niet gedeeld of besproken te worden. Een aanbeveling is om tussentijdse rapportages uit te laten voeren en deze op de agenda te zetten tijdens het Regiegroep overleg Deltawateren.

5.3.2 Ecologische monitoring

In deze paragraaf is specifiek gekeken naar de uitvoering van de ecologische monitoring van bruinvis, gewone zeehond, grijze zeehond, fint, rivierprik en zeeprik. Van alle andere voor het gebied relevante soorten wordt aangenomen dat er voldoende informatie beschikbaar is voor een evaluatie vanuit de landelijke monitoringsprogramma's

Monitoringsplan en uitwerking in de praktijk

Voor de Vlakte van de Raan is een apart monitoringsplan opgesteld. Hierin staat omschreven dat EZ, RWS en WMR (mede met input van de zeevogelgroep) verantwoordelijk zijn voor de monitoring van alle doelsoorten en de beoordeling van de kwaliteit van het leefgebied. De doelsoorten bruinvis, gewone zeehond en grijze zeehond zijn daarbij goed gemonitord door middel van de vliegtuigtellingen van Delta Milieu projecten in opdracht van RWS.

De vissoorten fint, rivierprik en zeeprik zijn echter lastig te monitoren. Ondanks dat in het monitoringsplan staat dat deze pelagische vissen goed in het gebied gemonitord zouden kunnen worden met de International Beam Trawl Survey (IBTS), maakt deze methode gebruik van boomkorren die meer gericht zijn op bodemvissen. Daarbij vallen deze (migrerende) pelagische vissen buiten de landelijke meetnetten van WMR, DFS en IBTS. Om deze reden is besloten in het monitoringsplan dat om beter inzicht te krijgen in de instandhoudingsdoelen van deze specifieke migrerende vissoorten, gemonitord moet worden bij intrekpunten landinwaarts. Dit is mogelijk, aangezien er in het Haringvliet en de Zeeschelde met fuiken gemonitord wordt (zie ook de deelrapportages van het Haringvliet en de Westerschelde). Dit geeft echter amper een indicatie over de populatiegrootte op de Vlakte van de Raan zelf en de kwaliteit en omvang van

het leefgebied. Hierdoor is er nog steeds onvoldoende bekend over de populatieomvang van de aangewezen vissoorten in de Vlake van de Raan.

Aanbevelingen

Voor de volgende beheerplan periode is het aan te raden om extra onderzoek te verrichten naar de specifieke vissoorten. In Nederland hebben migrerende vissoorten het zwaar te verduren met onder andere alle barrières die ze onderweg tegenkomen. Dit lijkt ook het geval voor de doelsoorten fint, rivierprik en zeeprik aangezien deze niet tot nauwelijks zijn aangetroffen bij de intrekpunten Haringvliet en Zeeschelde. In het binnenland wordt steeds meer aandacht besteed aan migrerende vissoorten, waarbij zowel onderzoek gedaan wordt naar het voorkomen als actief gewerkt wordt aan het verminderen van barrières in hun migratieroutes. Hun verblijf in het zoute water daarentegen wordt nauwelijks onderzocht, terwijl dit een belangrijke bijdrage kan leveren aan de instandhoudingsdoelen van deze betreffende soorten.

5.4 Uitvoering van toezicht/naleving en handhaving

Handhavingsplan en handhavingsuitvoeringsplannen in de praktijk

Het handhavingsplan maakt de belangrijkste acties en afspraken in het kader van toezicht en handhaving inzichtelijk. De belangrijkste afspraken rondom toezicht en handhaving zijn weergegeven in onderstaande tabel. Daarnaast is weergegeven of deze afspraken zijn uitgevoerd.

Tabel 5-4. Overzicht van afspraken in het kader van de monitoring van activiteiten, zoals opgenomen in het Handhavingsplan

Afspraken	Uitgevoerd (ja/nee); toelichting
“Ieder bevoegd gezag is verantwoordelijk voor een adequate opzet en uitvoering van vergunningverlening en bijbehorende handhaving.”	LNV heeft ervoor gezorgd dat de uitvoering en naleving van de voorwaarden uit het beheerplan, voor staandwantvisserij, zijn ingeregeld bij NVWA. Provincie Zeeland heeft de taak voor het inregelen van de uitvoering en naleving van de voorwaarden uit het beheerplan, voor onderwatersuppleties en baggerwerkzaamheden, neergelegd bij RWS. RWS heeft deze taak opgepakt. De baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd door Vlaams Gewest en onderwatersuppleties door RWS.
“De bevoegde gezagen leveren jaarlijks een beknopte rapportage over de vergunningverlening en handhaving aan. Rijkswaterstaat benadert de bevoegde gezagen hier actief over om bepaalde activiteiten af te stemmen of accenten in de handhaving te verleggen.”	De handhaving vindt plaats door de NVWA. De handhaving is echter niet altijd goed uit te voeren, aangezien het een er groot gebied betreft. Zodoende is de kustwacht/NVWA niet continu aanwezig in Vlake van de Raan en kan niet alles actief worden waargenomen.
“Rijkswaterstaat laat zich periodiek informeren over de ontwikkelingen op het gebied van handhaving bij de andere beheerplannen, mede in relatie tot het jaarlijkse handhavingsplan voor de Noordzee (NVWA/Kustwacht). Als blijkt dat er consequenties zijn voor de handhaving in Vlake van de Raan, dan wordt dit met de bevoegde gezagen afgestemd.”	Nee, deze afstemming heeft niet plaatsgevonden.
“Rond het vierde jaar van de uitvoering wordt een tussenrapportage opgesteld om de voortgang en de voorlopige resultaten in beeld te brengen en ook op bestuurlijk niveau te bespreken voor eventuele bijsturing. De informatie over vergunningverlening en handhaving is hiervoor een belangrijke bron. Rijkswaterstaat benadert de betrokken bevoegde gezagen hier actief over.”	Er heeft geen tussentijdse evaluatie plaatsgevonden omdat het inregelen van de maatregelen langer heeft geduurd dan verwacht en uitvoering ervan dus later heeft plaatsgevonden. Hierdoor was de verwachting dat er na 3 jaar nog geen effect zichtbaar zou zijn van de maatregelen

“Rijkswaterstaat en de bevoegde gezagen informeren elkaar over en weer als er zich opmerkelijke zaken voordoen of als omstandigheden in de vergunningverlening en handhaving (lijken te) wijzigen.”

Er bleken geen opmerkelijke zaken, deze hadden anders in het driemaandelijks overleg kunnen worden ingebracht door partijen.

Baggerwerkzaamheden en onderwatersuppleties

De baggerwerkzaamheden bij Wielingen worden uitgevoerd door Vlaams Gewest. Het is niet duidelijk hoe de handhaving plaatsvindt van deze activiteit.

De onderwatersuppleties worden uitgevoerd door RWS en een onderaannemer. RWS organiseert zelf het toezicht op naleving van de voorwaarden door middel van een contract. Hierin zijn de voorwaarden opgenomen die in het beheerplan staan beschreven. Op basis van het contract en toezicht hierop kan RWS zich richting de vergunningverlener, Provincie Zeeland verantwoordelijk. De gegevens van de onderwatersuppleties worden ook goed bijgehouden in het registratiesysteem van de Kustlijnzorg.

Staanwantsvisserij en onderzoeksgebieden

De staanwantsvisserij en onderzoeksgebieden worden gehandhaafd door de NVWA en de kustwacht. De NVWA en de kustwacht geven aan dat de handhaving van de staanwantsvisserij sterk is toegewezen op de vissers zelf en zij niet veel zicht hebben op de voorwaarden uit het beheerplan daadwerkelijk worden nageleefd. De vissers moeten zelf namelijk in een digitaal logboek aangeven welke netlengte ze hebben gebruikt, aantal bijvangsten van bruinvissen en of er pingers zijn gebruikt tijdens het vissen. De NVWA geeft aan dat de gegevens worden geregistreerd in het registratiesysteem van de NVWA. De controle in het veld is afhankelijk van de controlevluchten die dagelijks worden uitgevoerd en de handhaving op het water. De handhaving op water blijkt erg lastig, doordat het een groot gebied is en er niet continu handhaving aanwezig is in Vlakte van de Raan. Doordat de vissers zelf de gegevens invoeren en handhaving op het water niet effectief is, kan er niet met zekerheid gezegd worden of de geregistreerde gegevens door de vissers correct zijn. Dit kan een vertekend beeld geven voor de evaluatie.

De aangewezen onderzoeksgebieden zijn nog lastiger te monitoren omdat het een klein gebied betreft van een zeer groot oppervlak en er voor goede handhaving continu toezicht moet plaatsvinden op deze gebieden. Tijdens het overvliegen met het vliegtuig twee jaar geleden is er een visserijboot waargenomen in een onderzoeksgebied. Deze bleek niet in overtreding te zijn, aangezien de boot zijn netten omhoog had staan.

Overige activiteiten

De kustwacht en de NVWA geven beiden aan dat er wel overtredingen plaatsvinden omtrent visserij in Vlakte van de Raan. Een voorbeeld is hierbij het vissen met wekkerkettingen. Dit is verboden in Vlakte van de Raan, echter worden er wel overtredingen geconstateerd, met name bij de grenzen van het Natura 2000 gebied.

Naast de activiteiten die plaatsvinden onder categorie 2 en 3, zijn er ook activiteiten die geen vergunningplicht hebben zoals beroepsscheepvaart, ankeren, motorboten, zeilboten etc. De kustwacht geeft aan dat er soms overtredingen plaatsvinden van deze activiteiten. Een voorbeeld is sportvisserij (vangen van te veel zeebaars), deze overtredingen worden geregistreerd door de kustwacht.

De kustwacht en NVWA beschikken allebei over een registratiesysteem voor overtredingen. Het registratiesysteem van de NVWA is goed op orde en specifiek, waardoor het overzichtelijk maken van het aantal overtredingen en naleving van de voorwaarden voor staanwantsvisserij mogelijk is. Voor het opvragen van de gegevens dient RWS een officiële aanvraag in te dienen.

Het registratiesysteem van de kustwacht, Vision, is echter zeer generiek en is het zoeken en sorteren van data zeer lastig. Bijvoorbeeld, de aard van de overtreding wordt opgeschreven, echter wordt er alleen een

'Natura 2000' label aangehangen. Daarnaast worden gegevens maar één jaar bewaard. De consequentie hiervan is dat er geen goed overzicht gemaakt kan worden van de overtredingen die hebben plaatsgevonden in Vlake van de Raan.

Aanbevelingen

- Het wordt aanbevolen om Vlake van de Raan op de agenda te zetten van het Deltawateren overleg. Tijdens deze overleggen kunnen de bevoegde gezagen en handhavers informatie uitwisselen over de ontwikkelingen in Vlake van de Raan. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld specifieke handhavingsacties ('informatie gestuurde opdrachten') besproken worden voor staandwantvisserij of andere gebruiksactiviteiten in Vlake van de Raan.
- De NVWA geeft aan dat het detail van handhaving dat verwacht wordt voor de staandwantvisserij niet mogelijk is. De NVWA stelt voor om een werkbezoek te organiseren met RWS, zodat er een realistischer beeld geschetst kan worden over wat voor inspanningen de NVWA kan leveren.
- Het registratiesysteem van de kustwacht is op dit moment zeer generiek en niet bruikbaar voor een evaluatie van het beheerplan. Daarnaast beslaat de periode van het registratiesysteem niet de gehele beheerplanperiode. Er wordt daarom aanbevolen om met de kustwacht in gesprek te gaan om door te nemen welke gegevens van belang zijn voor een evaluatie voor het beheerplan en de mogelijkheden te bespreken voor het updaten van het registratiesysteem 'Vision'.

5.5 Uitvoering van de communicatie

In deze paragraaf is in het kader van communicatie een vergelijking gemaakt tussen het beschreven proces in het communicatieplan en de uitwerking in de praktijk.

Communicatieplan en uitwerking in de praktijk

Het communicatieplan maakt de belangrijkste acties en afspraken in het kader van communicatie inzichtelijk. De belangrijkste afspraken rondom communicatie zijn weergegeven in onderstaande tabel. Ook is weergegeven of deze afspraken zijn uitgevoerd.

Tabel 5-5 Afspraken in het kader van communicatie

Afspraken	Uitgevoerd (ja/nee); toelichting
RWS stelt een communicatieregisseur aan.	RWS geeft aan dat er voor Vlake van de Raan geen communicatieregisseur is aangesteld.

RWS en Provincie Zeeland geven aan dat er niet veel contact plaatsvindt over Vlake van de Raan. Het initiatief voor communicatie ligt bij RWS, dit blijkt de afgelopen beheerplanperiode niet te hebben plaatsgevonden.

Aanbevelingen

- Aanbevolen wordt om het communicatieplan voor het volgende beheerplan te richten op de communicatie tussen de verschillende bevoegde gezagen en handhavers. Daarbij dienen er concrete afspraken en acties opgenomen te worden over de doelstelling van de communicatie en welke communicatie er plaats moet vinden, wanneer, hoe en door wie.
- Het communicatieplan dient te worden opgesteld met alle bevoegde gezagen en handhavers zodat er commitment ontstaat voor de uitvoering.
- Een jaarlijkse rapportage van de communicatieactiviteiten en de knelpunten geeft grip op de communicatie en maakt het ook mogelijk om de vinger aan de pols te houden en een tussentijdse

evaluatie uit te voeren. De communicatieregisseur dient voldoende tijd te hebben om het geheel aan te sturen en te faciliteren.

5.6 Wnb vergunningverlening

Provincie Zeeland

Provincie Zeeland is verantwoordelijk voor het beoordelen van vergunningaanvragen voor motor- en powerboatraces. Tijdens de beheerperiode zijn tot zover bekend geen vergunningen aangevraagd voor deze activiteit. Tot heden zijn er geen knelpunten ondervonden voor het verlenen van vergunningen in Vlake van de Raan.

LNV

Alle tot nu toe verleende vergunningen in het kader van de Wnb zijn vergund door LNV.

Binnen LNV worden vergunningen niet als dossiers behandeld, maar worden deze individueel opgepakt op het moment dat de aanvraag binnenkomt. Zodoende wordt er per aanvraag beoordeeld of er een vergunning verleend kan worden. Een consequentie kan zijn dat er geen totaaloverzicht is van de al vergunde activiteiten en de mogelijke cumulatieve effecten in een Natura 2000-gebied. In het interview werd aangegeven dat de beheerplannen alleen worden geraadpleegd als er in een aanvraag wordt gerefereerd naar vrijstellingsvoorwaarden die in het beheerplan zijn opgenomen.

Daarnaast wordt aangegeven dat de Handreiking Beheer en Onderhoud⁴ en de beheerplannen niet goed op elkaar zijn afgestemd. Bijvoorbeeld in het beheerplan staan activiteiten die vrijgesteld zijn onder voorwaarden, maar die ook onder de Handreiking Beheer en Onderhoud vallen. Door deze twee documenten op elkaar af te stemmen kan er verwarring en extra werk worden voorkomen.

Op de vraag of dat de huidige beheerplannen werkbaar zijn met de betrekking tot de vrijstellingen kon LNV geen antwoord geven, aangezien de ervaren mensen te druk of vertrokken zijn.

Aanbevelingen

- Het afstemmen van de Handreiking Beheer en Onderhoud op de beheerplannen. De afstemming kan op twee manieren plaatsvinden, waarbij een belangrijk uitgangspunt is dat de beheerplannen leidend zijn:
 - In de beheerplannen opnemen dat er een Handreiking Beheer en Onderhoud bestaat en gebruikt kan worden mits het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen en de afspraken niet in gevaar komen.
 - De Handreiking Beheer en Onderhoud aanpassen, zodat het voldoet aan de instandhoudingsdoelstellingen en afspraken in de beheerplannen.
- Er wordt geadviseerd om bij LNV de vergunningaanvragen als dossier te behandelen en een coördinator/verantwoordelijke persoon per gebied aan te stellen. De huidige werkwijze is dat een vergunningaanvraag individueel opgepakt wordt en terecht komt bij diegene die tijd heeft. Door de vergunningen op een individuele basis te behandelen is er geen zicht op de ontwikkelingen en knelpunten die in een Natura 2000-gebied spelen. De consequentie is dat er vergunningen verleend worden voor activiteiten die het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen onder druk zetten.

⁴ <https://unievannwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2021/03/Bijlage-2-Ontwikkelingen-stikstofproblematiek.pdf>

5.7 Overzicht aanbevelingen

In Tabel 5-6 is een samenvatting gegeven van de aanbevelingen voor de verschillende onderwerpen die beschreven zijn in dit hoofdstuk.

Tabel 5-6. Samenvatting van de aanbevelingen ten aanzien van de procesevaluatie per onderwerp.

Onderwerp	Aanbevelingen
Organisatie en coördinatie van de uitvoering	Een concreter en beter uitgewerkt uitvoeringsplan opstellen. Hierin moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over wie verantwoordelijk is en op welke manier de uitvoering in de praktijk moet plaatsvinden. Een belangrijk aandachtspunt is om de handhavende partijen; de NVWA en de Kustwacht mee te nemen in het proces.
Uitvoering instandhoudingsmaatregelen	Het uitvoeren van de maatregelen dient beter bijgehouden te worden door de uitvoerende partijen, inclusief de resultaten van uitgevoerde maatregelen. Stel verantwoordelijke personen aan voor het monitoren van instandhoudingsmaatregelen (minimaal één persoon bij RWS en één bij de Provincie); Organiseer een keer per jaar een vergadering met alle verantwoordelijke organisaties om de voortgang te bespreken.
Uitvoering van de (ecologische) monitoring	Een aanbeveling is om tussentijdse monitoringsrapportages uit te laten voeren en deze op de agenda te zetten tijdens het Regiegroep overleg Deltawateren. Voor de ecologische monitoring is het aan te raden om extra onderzoek te verrichten naar de specifieke vissoorten.
Uitvoering en toezicht/naleving handhaving	Het wordt aanbevolen om het opstellen van het handhavingsplan te doen in samenwerking met de mensen die in het veld te handhaving uitvoeren, zodat het praktisch en uitvoerbaar plan wordt. Een veldwerkbezoek om inzicht te krijgen in de werkwijze van NVWA wordt aangeraden. Daarnaast wordt het aanbevolen om Vlake van de Raan op de agenda te zetten van het Deltawateren overleg. Het verbeteren van het registratiesysteem, Vision, van de Kustwacht. Op dit moment is de data niet bruikbaar voor de ecologische evaluatie van de beheerplannen.
Uitvoering communicatie	Aanbevolen wordt om het communicatieplan voor het volgende beheerplan te richten op de communicatie tussen de verschillende bevoegde gezagen en handhavers. Daarbij dienen er concrete afspraken en acties opgenomen te worden over de doelstelling van de communicatie en welke communicatie er plaats moet vinden, wanneer, hoe en door wie. Een jaarlijkse rapportage van de communicatieactiviteiten en de knelpunten geeft grip op de communicatie en maakt het ook mogelijk om de vinger aan de pols te houden en een tussentijdse evaluatie uit te voeren.

6 Literatuurlijst

Arcadis. (2010). *Uitvoeren van een Nederlandse passende beoordeling voor onderhoudsbaggerwerken ter hoogte van Wielingen: Eindrapport.* : Vlaamse Overheid, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Afdeling Maritieme Toegang.

Rijkswaterstaat Zee en Delta. (2016). *Beheerplan Natura 2000 Vlake van de Raan.* Rijkswaterstaat.

A1 Benaderde partijen en personen, logboek en protocol

Benaderde partijen en personen/logboek

Zie Box voor het logboek met benaderde partijen en personen gedurende deze Tranche. Dit logboek bevat alle contactmomenten met betrokkenen van de Natura 2000-gebieden Oosterschelde en Veerse Meer. Vaak zijn tijdens de contacten en gesprekken beide gebieden behandeld.

Protocol

In deze paragraaf staat beschreven welke stappen er zijn genomen wanneer het eerste mailcontact met gerichte vragen aan informatiehouders (zie 3.1.1 Voorbereiding) niet de gewenste informatie oplevert.

1. Wanneer **1 week** na het versturen van het informatieverzoek zoals beschreven in paragraaf 3.2 geen reactie is ontvangen, is er gebeld met de informatiehouder om te vragen of deze de mail kan beantwoorden.
2. Wanneer de informatiehouder niet opneemt, is zijn/haar voicemail ingesproken met de volgende boodschap:

“Goedemorgen/middag, met van Royal HaskoningDHV/Bureau Waardenbrug. In opdracht van RWS zijn wij samen met Royal HaskoningDHV/Bureau Waardenburg bezig de data-inventarisatie en procesevaluatie van de negen Natura 2000 gebieden in de Zuid Westelijke Delta. In het kader van dit project heb ik een aantal vragen voor u. Deze vragen heb ik u in de mail van Datum + Exact tijdstip gesteld. Hierop heb ik tot op heden nog geen antwoord ontvangen. Kunt u mij spoedig voorzien van antwoorden op deze vragen, of eventueel doorverwijzen naar de juiste informatiehouder? Ik zie uw reactie graag tegemoet. Einde bericht.”

Direct na het inspreken van de voicemail is er ook een e-mail naar deze persoon verstuurd. Hierbij is de eerst verzonden e-mail aangevuld met de volgende tekst:

“Beste,

Zojuist heb ik u geprobeerd telefonisch te bereiken over onderstaande e-mail.

Kunt u mij spoedig voorzien van antwoorden op deze vragen, of eventueel doorverwijzen naar de juiste informatiehouder?

U kunt mij bellen op: 06-nummer of op deze e-mail antwoorden.

Vriendelijke groet,

.....”

3. Wanneer er na 2 dagen geen telefonische reactie of via de mail binnen is gekomen, is er contact opgenomen met RWS om vervolgstappen te bespreken.

A2 Excel-tabellen met resultaten van data-inventarisatie

Zie Box (1.3 Informatiedossier) voor de tabellen met resultaten van de data-inventarisatie. Er is een tabel voor menselijke activiteiten, instandhoudingsmaatregelen en ecologische monitoringsgegevens.

Deze tabellen zijn qua formaat te groot om hier op te nemen en bevatten onder andere de volgende informatie:

- Gebruiksactiviteiten, instandhoudingsmaatregelen, habitatsort.
- Categorie zoals per het beheerplan (1, 2, 3, 4 of nee-lijst).
 - Vergunningen (cat. 3) en nee-lijst staan in aparte sheets.
- Benodigde informatie zoals per het beheerplan en/of monitoringsplan.
- Bevoegd Gezag.
- Informatiehouder en contactpersoon.
- Informatiebron.
- Beschikbaarheid van informatie, met toelichting.
- Kaartmateriaal, indien beschikbaar
- Vorm van informatie
- Kwaliteitsbeoordeling zoals per paragraaf 3.2
- Benodigde actie (advies/aanbeveling).

A3 Geografische locatiegegevens

Beschikbare geografische locatiegegevens (kaartmateriaal/GIS-data) voor bestaande (ongewijzigde en gewijzigde) en nieuwe menselijke activiteiten zijn opgenomen op Box.

Ten tijde van het schrijven van deze deelrapportage is deze informatie onvolledig om hiervan een goed overzicht te geven. Er is gedeeltelijke informatie aangeleverd, maar deze is niet altijd bruikbaar. Inmiddels is de data aangeleverd door RWS en kunnen de kaartmaterialen van nieuwe en gewijzigde menselijke activiteiten worden toegevoegd om de dataset up-to-date te krijgen. Zodra gereed, worden deze kaartmaterialen hier en/of in een geodatabase opgenomen.